

## Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,  
za obdobje 24. 12. 2019

---

Število objav: 21

Internet: 10

Tisk: 11

Spremljane teme:

Inženirska ...: 1

Inženirska ...: 0

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 2

Zakon ... načrtovanju: 0

Zakon ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih ...: 0

Svetovni ... 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 20

Internet	Naslov	Slovenija v letu 2020 (tema)		
Zaporedna št. 1	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Notranja politika; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 11	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...to problematiko bi se ob ustreznih zakonskih spremembah lahko vključila tudi Družba za upravljanje terjatev bank (DUTB); obetajo se tudi nove spremembe <b>gradbene zakonodaje</b> . Če bodo nesoglasja glede vloge Slovenskega državnega holdinga in DUTB razrešena, bi vendarle lahko zaživel turistični holding, ki bo pod eno streho...			

Internet	Naslov	Zakaj v Sloveniji na javnem razpisu lahko zmagata turško podjetje, v Avstriji ali Nemčiji pa ne more?		
Zaporedna št. 2	Medij	Delo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 16	Avtor	Jože P. Damijan		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...ravni plač v gradbenem sektorju med Slovenijo in matično državo tujega ponudnika znaša 30 odstotkov (takšna je približno razlika v povprečnih plačah v <b>gradbeništvu</b> med Slovenijo in Turčijo) in ko je udeležba domačih podizvajalcev in dobaviteljev v projektu le četrtinska (kot je primer gradnje druge cevi predora Karavanke),...			

Internet	Naslov	TOP prevzemi v letu 2019: v Slovenijo prišla več kot milijarda evrov		
Zaporedna št. 3	Medij	Finance.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 24	Avtor	Jurij Šimac		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Luckmann, Barbara Vrčkovnik Čepin, Jurij Cof in Franc Hribar so prodali škofjeloški Filc, v katerem proizvajajo netkane tekstilne izdelke za izolacijo v <b>gradbeništvu</b> , v avtomobilski industriji in beli tehniki. Kupec je nemška skupina Freudenberg, ki je prevzem, čeprav ga mora potrditi še varuh konkurence, že objavila...			

Internet	Naslov	Na slovenjgraški upravni enoti kadrovska stiska, rastejo postopki v zvezi s tujci		
Zaporedna št. 4	Medij	Vecerkoroska.com, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 29	Avtor	STA, N. S.		
	Teme	Gradbeni zakon, Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...deficitarna delovna mesta. Delodajalci z območja slovenjgraške upravne enote tujce največ zaposlujejo v <b>gradbeništvu</b> in avtoprevozništvu. Od lani so zabeležili tudi rast postopkov na področju <b>gradbeništva</b> . Med drugim zaradi nove <b>gradbene zakonodaje</b> , hkrati sta začela veljati nova občinska prostorska načrta v obeh občinah, na upravni enoti pa so zabeležili...			

Internet	Naslov	Zakaj v Sloveniji na javnem razpisu lahko zmagata turško podjetje, v Avstriji ali Nemčiji pa ne more?		
Zaporedna št. 5	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 34	Avtor	Jože P. Damijan		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...ravni plač v gradbenem sektorju med Slovenijo in matično državo tujega ponudnika znaša 30 odstotkov (takšna je približno razlika v povprečnih plačah v <b>gradbeništvu</b> med Slovenijo in Turčijo) in ko je udeležba domačih podizvajalcev in dobaviteljev v projektu le četrtinska (kot je primer gradnje druge cevi predora Karavanke),...			

Internet	Naslov	V 2018 delovalo 18% hitrorastočih podjetij več kot v letu 2017		
Zaporedna št. 6	Medij	Stat.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 36	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...V letu 2018 je delovalo v industriji, gradbeništvu in poslovnih storitvah v Sloveniji 1.147 hitrorastočih podjetij (glede na rast števila zaposlenih) ali za 18% več kot v letu 2017. Število teh podjetij...			

Tisk	Naslov	Dan inovativnosti v JUB-u		
Zaporedna št. 7	Medij	Hausbau, Slovenija	Stran: 16	Površina: 104 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 37	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...sodelovanje s centri znanja za nas pomemben razvojni korak do kakovostnih inovacij in tržno zanimivih rešitev, ki bodo ustrezale najnovejšim zahtevam v gradbeništvu in jih nameravamo ponuditi našim uporabnikom," je poudaril izvršni direktor družbe mag. Željko Kovačevič, "Kot podjetje želimo biti inovativni in se v...			

Internet	Naslov	Slovenska detektivka o nadzoru alkoholizarnih delavcev: Skrita sem obveščala policijo in opazovala,		
Zaporedna št. 8	Medij	Preberi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 38	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Zasebna detektivka Bernarda Škrabar ugotavlja, da je alkohola na delovnem mestu največ v proizvodnji, gradbeništvu in celo med vozniki tovornjakov, drog pa v stresnih službah ...			

Tisk	Naslov	70 let delovanja Zavoda za gradbeništvo Slovenije		
Zaporedna št. 9	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 46	Površina: 827 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 40	Avtor	Unknown		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji, Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Direktor Zavoda za gradbeništvo Slovenije doc. dr. Aleš Žnidarič je v svojem nagovoru izpostavil: „70 let je spoštljivo dolga doba. Ko je leta 1949 Ljudska RS ustanovila našega predhodnika,...			

Tisk	Naslov	Aleš Česen - Alpinist mora dobro poznati sebe in svoje zmožnosti		
Zaporedna št. 10	Medij	Slovenska vojska, Slovenija	Stran: 40	Površina: 1.401 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 43	Avtor	Jerneja Grmadnik		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...študija preusmeril na druga področja. Študiral pa je, kot je pripomnil, za vsak slučaj tudi sam in končal študij fizike ter doktoriral na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo. Kmalu je spoznal, da ta poklic ni zanj, in se odločil za gore, kljub temu pa je študij končal. »Česar se lotim, želim končati,« je poudaril,...			

Internet	Naslov	Po brezpotju z Renault Trucks K 520 Rigid 8 4		
Zaporedna št. 11	Medij	Revija-tranzit.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 50	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Renaultov Kerax si je v svetu tovornjakov za <b>gradbeništvo</b> nedvomno ustvaril velik sloves, o njegovi vzdržljivosti pa pričajo tudi uspehi na tekmovanju Pariz–Dakar. S prihodom povsem novih modelov tega francoskega...			

Tisk	Naslov	Ljubezen do konj že od otroštva		
Zaporedna št. 12	Medij	Slovenska vojska, Slovenija	Stran: 46	Površina: 903 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 52	Avtor	Petra Miklaužič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...da mu je opravljanje delovnih nalog na takratnem delovnem mestu v vojski omogočilo boljše spoznavanje krajev po Sloveniji. Zaradi znanja in izkušenj iz <b>gradbeništva</b> je pri postavljanju montažnih mostov za civilne potrebe svoje delo dobro opravljal. »V preteklosti sem zamenjal različne delodajalce in delovna mesta,...			

Tisk	Naslov	Krožno gospodarstvo: krilatica ali poslovna priložnost v gradbeništvu?		
Zaporedna št. 13	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 48	Površina: 1.141 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 55	Avtor	avtorjev Več		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Partnerji projekta CINDERELA smo na sejmu ECOMONDO organizirali 1. mednarodni seminar z naslovom "Krožno gospodarstvo: krilatica ali poslovna priložnost v <b>gradbeništvu</b> ?" ter projekt promovirali na dveh stojnicah - na stojnici izvršilne agencije za srednja in mala podjetja Evropske komisije EASME in na stojnici projektov...			

Tisk	Naslov	Septembra največ zaposlovanja v gradbeništvu		
Zaporedna št. 14	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 8	Površina: 105 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 56	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Septembra največ zaposlovanja v <b>gradbeništvu</b> / Konec septembra je bilo v Sloveniji 896.754 delovno aktivnih oseb, kar je pol odstotka več kot mesec prej in za dva odstotka več kot lanskega septembra,...			

Tisk	Naslov	20. jubilejni Šukijetov dan		
Zaporedna št. 15	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 15	Površina: 100 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 57	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...v petek, : 22.11.2019 v Rikli Balante Hotelu na Bledu. Dogodka se je udeležil tudi prof, Eduardo Alonso, ki je profesor za geotehniko na Fakulteti za <b>gradbeništvo</b> politehniške univerze v Barceloni in predstavil Interaction between slow and fast landsliding". Od domačih predavateljev sta na dogodku predavala: Gorazd...			

Tisk	Naslov	TOP 100 evropskih gradbenih podjetij v 2019		
Zaporedna št. 16	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 6	Površina: 69 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 58	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...znašal v letu 2017. Podatki Evropskega združenja za gradbeno industrijo (European Construction Industry Federation) so pokazali, da je skupna proizvodnja v <b>gradbeništvu</b> presegla 1,4 bilijona EUR. Navajamo deset najboljših evropskih gradbenih podjetij za 2019 po prihodkih od 10. mesta navzdol: 10. Balfour Beatty, 9. Saipem,...			

Tisk	Naslov	17. kolokvij o asfalti		
Zaporedna št. 17	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 42	Površina: 1.169 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 61	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...predstavnik ministrstva za infrastrukturo, je dejal, da so vlaganja v prometno infrastrukturo v zadnjih letih odločilno vplivala na stabilizacijo razmer v <b>gradbeništvu</b> . Obseg vlaganj v prometno infrastrukturo je v zadnjih letih dosegel in celo nekoliko presegel načrte, ki izhajajo iz šestletnega operativnega programa....			

Tisk	Naslov	Vpliv asfaltnih površin		
Zaporedna št. 18	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 20	Površina: 1.678 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 65	Avtor	Rok Rudolf		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...KOMPLEMENTARNIMA METODAMA SPB IN CPX. UPORABA »TIŠJEGA« ASFALTA JE LAHKO STROŠKOVNO ZELO UČINKOVIT UKREP PROTIHRUPNE ZAŠČITE. TEKST// Rok Rudolf; Zavod za <b>gradbeništvo</b> Slovenije (ZAG), Ljubljana Ob naraščanju prometa je obremenjenost prebivalstva s hrupom cest pereč problem, ki je še zlasti akuten v Sloveniji, ki ima...			

Tisk	Naslov	Septembra največ zaposlovanja v gradbeništvu		
Zaporedna št. 19	Medij	Mineral, Slovenija	Stran: 8	Površina: 107 cm <sup>2</sup>
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 66	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Septembra največ zaposlovanja v <b>gradbeništvu</b> / Konec septembra je bilo v Sloveniji 896.754 delovno aktivnih oseb, kar je pol odstotka več kot mesec prej in za dva odstotka več kot lanskega septembra,...			

Internet	Naslov	Hitrorastoča podjetja zaposlovala za 13,3% več oseb kot v letu 2017		
Zaporedna št. 20	Medij	Morel.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 67	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...skladiščenje (11,3% oseb). Hitrorastoča podjetja je v letu 2018 zaposlovalo povprečno 68 oseb. Med vsemi podjetji z vsaj 10 zaposlenimi v industriji, <b>gradbeništvu</b> in poslovnih storitvah je bilo v letu 2018 približno 15% hitrorastočih podjetij, kar je za dve odstotni točki več kot v letu 2017. Zaposlovala pa so skoraj...			

Internet	Naslov	Lani delovalo 1.147 hitrorastočih podjetij		
Zaporedna št. 21	Medij	Morel.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 23. 12. 2019		
Stran v zbirki: 68	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Ljubljana, 23. december 2019 (MOREL)- Med podjetji v dejavnostih industrija, gradbeništvo in poslovne storitve, ki so zaposlovala vsaj 10 oseb, je bilo v letu 2018 1.147 hitrorastočih podjetij (glede na rast števila zaposlenih) ali 18% več kot...			

# Slovenija v letu 2020 (tema)

Slovenija v letu 2020 (tema)

pripravila uredništva **STA**

Ljubljana, 23. decembra - Letna napoved dogodkov v Sloveniji

## **NOTRANJA POLITIKA**

Leto 2020, v katerem bomo obeležili 30. obletnico velikega poenotenja naroda in politike - plebiscitarne odločitve za samostojnost - kaže vse kaj drugega kot sliko enotnosti. Namesto tega prinaša številne neznanke, velik del v notranji politiki, kjer se manjšinski vladi Marjana Šarca obeta naporno delo. Brez jasne zaveze o podpori bo ključno zbiranje glasov za posamezne zakone in projekte pri opoziciji, ker je ta zelo heterogena, pa tudi negotovo.

Poznavalci političnega parketa rešitev za Šarca vidijo predvsem v **SNS**, a kako krhka je takšna računica, je pokazalo decembrsko glasovanje o novi kohezijski ministrici Angeliki Mlinar, ki se je skozi šivankino uho prebila na čelo vladne službe za razvoj in evropsko kohezijsko politiko kot sicer že tretja ministrica v mandatu. Število ministrskih menjav pa utegne v prihodnjem letu še zrasti. Še vedno je namreč nejasna usoda ministrice za kmetijstvo Aleksandre Pivec, ki se ji stolček maje zaradi poročila o preverjanju izvajanja projekta **SRIPT**. Vprašanje je tudi, kako bo z drugimi ministri, pred katerimi so nekateri ključni projekti. V medijih so se tako v zadnjih tednih pojavila ugibanja o rekonstrukciji vlade in celo o pogovorih za oblikovanje nove vladne koalicije.

Vprašanje položaja Pivčeve kaže, da koalicijo majejo tudi znotrajstrankarska razmerja. Odmeva namreč predvsem v luči predsedniške tekme v **DeSUS**, saj je napovedala, da bo na januarskem kongresu izzvala dolgoletnega predsednika stranke Karla Erjavca.

Notranjepolitična razmerja niso pomembna le za usodo ministrske slike, denimo ob glasovanju o morebitnih interpelacijah, pač pa predvsem za usodo ključne zakonodaje in reform. Predsednik republike Borut Pahor je nedavno dejal, da bi se mu zdelo smiselno, da se vlada odloči za dva ali tri ključne projekte in vsaj zanje poskusi dobiti podporo. A projektov, ki bi jo potrebovali, je kar nekaj. Eden takih, ki bi jih veljalo spraviti pod streho pred naslednjimi volitvami, je sprememba volilne zakonodaje, ki je, kot je ugotovilo ustavno sodišče, protiustavna. Za zdaj najbolje kaže ukinitvi volilnih okrajev in uvedbi prednostnega glasu.

Na področju zdravstva naj bi januarja v javno razpravo končno prišel predlog dolgo pričakovanega zakona o dolgotrajni oskrbi, pričakovati pa je tudi ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja - vprašanje je le, ali že s sprejetjem predloga Levice, ki ga je koalicija popolnoma predrugala ter je bil razlog za razhod te stranke z vlado, ali s celovito prenovo zakona o zdravstvenem varstvu, ki ga pripravlja minister Aleš Šabeder in naj bi ga v javno razpravo predložili marca. Na ministrstvu napovedujejo še pripravo zakona o upravljanju javnih zdravstvenih zavodov in prevetritev zakona o nalezljivih boleznih. Napeti so odnosi med deležniki v zdravstvu, kjer se obeta razkol v združenju zdravstvenih zavodov Slovenije, ki je eden ključnih pogajalcev o splošnem dogovoru v zdravstvu.

Zagotovo bo znova pestro na obrambno-varnostnem področju, kjer se država spopada na eni strani z zunanjimi dejavniki, kot so trgovina z ljudmi in nezakoniti prehodi meje, po drugi strani pa je vtis, da razkol med posameznimi resorji, organi in nadzornimi komisijami na tem področju še nikoli ni bil tako velik. V letu, ko bo desetletje obstoja obeležil Nacionalni preiskovalni urad, je tako pričakovati med drugim nove razprave o pooblastilih in opremlitvi vojske in policije.

Ob 25. obletnici reforme lokalne samouprave se nadaljujejo prizadevanja za pokrajine; v prvih dveh mesecih leta bo potekala priprava na spremembe zakonov, skozi javno razpravo pa bodo iskali soglasje lokalnih skupnosti za predlagano teritorialno členitev in nabor pristojnosti, ki se prenašajo z države in občin na pokrajine.

Medtem se krepi pritisk na proračun - večje vložke bi si želeli na tako rekoč vseh segmentih. Nekateri dvigi so že predvideni na področju plač v javnem sektorju, kjer se iztekajo še nekateri varčevalni ukrepi, osrednje vprašanje v prihodnjem letu pa bodo sistemske spremembe plačnega sistema. Pogovore so že začeli, a prav daleč niso prišli. Eden trdih orehov, ki ga bo brez opozicije nemogoče streti, je tudi sprememba financiranja zasebnih osnovnih šol. Pripravlja se še nova medijska zakonodaja.

Obeta se nekaj kadrovskih menjav. Med drugim bi lahko februarja postalo jasno, kdo bo aprila prevzel vodenje Komisije za preprečevanje korupcije. Aktualni predsednik Boris Štefanec se poteguje za nov mandat. Politika bo iskala tudi novega ustavnega sodnika. Mandat se sredi leta namreč izteče Dunji Jadek Pensa. Na področju pravosodja se pripravlja tudi nekaj zakonskih sprememb - poleg novele zakona o integriteti in preprečevanju korupcije, ki je v parlamentarnem postopku, tudi spremembe kazenskega zakonika.

## **GOSPODARSTVO**

Ob prehodu v novo leto je eno pomembnejših vprašanj, kako se bo slovensko gospodarstvo prilagodilo na globalna gibanja, ki jih še vedno zaznamuje negotovost. Pričakuje se gospodarska rast med 2,5 in tremi odstotki, a so tveganja za napovedi še velika. Do nedavnega so prevladovala negativna tveganja, torej tista, katerih uresničitve bi lahko privedla do

nižje rasti, a v zadnjih tednih se zdi, da globalna negotovost vsaj začasno popušča in bi novo leto vendarle lahko prineslo tudi kakšno pozitivno presenečenje.

Od gospodarskih gibanj bo odvisna tudi javnofinančna slika in morebitna potreba po rebalansu proračuna. Če bodo javnofinančne razmere to dopuščale, bi v teku leta lahko potekal nov krog usklajevanj med socialnimi partnerji o nadaljnjih davčnih spremembah za razbremenitev dela. Ob pričakovani zahtevi Banke Slovenije za ustavno presojo bi se utegnila nadaljevati saga o zakonskem urejanju pravnega varstva za imetnike izbrisanih podrejenih obveznosti bank v okviru bančne sanacije konec 2013 in v 2014, kjer je po te dni uveljavljenem zakonu predvideno, da morebitne stroške dobljenih tožb oškodovancev prevzame Banka Slovenije.

Intenzivno leto se obeta na infrastrukturnem področju, kjer se čaka na zagon velikih državnih investicij, kar bi blagodejno vplivalo na rast **BDP**. Če ne bo velikih zapletov pri izbiri izvajalcev, bi lahko stekla prva glavna gradbena dela na drugem tiru Koper-Divača, julija bodo predvidoma končali dela na dostopnih cestah za objekte drugega tira. V začetku leta se bo nadaljevala gradnja novega odseka železniške proge Maribor-Šentilj in nadgradnja proge Zidani Most-Celje, v drugi polovici leta pa naj bi stekla nadgradnja vozlišča Pragersko in železniškega predora Karavanke; po napovedih naj bi vendarle odprli tudi modernizirano kočevsko progo.

Po dolgotrajnih zapletih z izbiro izvajalca bo marca predvidoma tudi na slovenski strani stekla gradnja druge cevi cestnega karavanškega predora, predvidoma spomladi naj bi začeli graditi prvi odsek severnega dela tretje razvojne osi na lokaciji Gaberke in južnega dela tretje osi med dolensko avtocesto in priključkom Osredek; nadaljevale se bodo obnove na avtocestnem omrežju in, ob nekoliko nižjih dodeljenih sredstvih, tudi investicije na omrežju državnih cest. Če bo do konca 2019 objavljen razpis za frekvence **5G**, naj bi regulator Akos z izdajo odločb frekvence do konca junija 2020 tudi podelil, s čimer bi se začelo uvajanje omrežja **5G**, ki ima širše potencialne učinke na gospodarstvo in družbo. Na področju energetike naj bi bil spomladi predvidoma sprejet Nacionalni energetsko-podnebni načrt, glede sprejema Energetskega koncepta pa je še precej več neznank; v tej luči se utegne razviti razprava o drugem bloku Nuklearne elektrarne Krško, več pa bi bilo lahko znano tudi glede energetske izrabe odpadkov v Termoelektrarni Šoštanj oz. gradnje novih sežigalnic. Predvidoma konec leta naj bi začeli graditi **HE** Mokrice.

Konec leta je predviden začetek sanacije s težkimi kovinami onesnažene Celjske kotline. Sanacije okoljskih bremen in reševanje problema različnih odpadkov naj bi potekali tudi na nekaterih drugih koncih države. Za leto 2020 je predvideno sprejetje novega stanovanjskega zakona in tudi nasploh bo verjetno velik poudarek na vprašanju gradnje dostopnih stanovanj; v to problematiko bi se ob ustreznih zakonskih spremembah lahko vključila tudi Družba za upravljanje terjatev bank (**DUTB**); obetajo se tudi nove spremembe **gradbene zakonodaje**.

Če bodo nesoglasja glede vloge Slovenskega državnega holdinga in **DUTB** razrešena, bi vendarle lahko zaživel turistični holding, ki bo pod eno streho združeval in razvijal državne naložbe v turizmu. Na področju korporativnega upravljanja ni mogoče izključiti vnovičnih kadrovskih sprememb v družbah z državnim lastništvom, še vedno pa ostaja nerešena tudi zgodba s prenosom Mercatorja pod okrilje skupine Fortenova, ki je zrasla iz zdravega jedra nekdanjega Agrokorja. Novo leto bi glede tega lahko prineslo epilog.

Med letom bi lahko bilo več znano o izvedbi druge faze proizvodnega kompleksa Magne Steyr v Hočah in gradnje tovarne televizijskih aparatov Hisense v Velenju. Že v začetku leta bi lahko bila znana tudi odločitev mežiškega Taba o vzpostavljanju tovarne za litij-ionske baterije v Sloveniji, predvidoma na Prevaljah.

## ZUNANJA POLITIKA

Sodišče **EU** bo predvidoma v prvih mesecih leta objavilo odločitev o tem, ali je pristojno za odločanje o tožbi Slovenije proti Hrvaški zaradi kršitve evropskega prava spričo neizvajanja arbitražne odločbe o meji. Generalni pravobranilec Priit Pikamäe je decembra Sodišču **EU** predlagal, naj se izreče za nepristojno, a sodniki se lahko odločijo drugače. Če se bodo odločili, da je sodišče pristojno za obravnavo tožbe, bo sledilo odločanje o vsebini in nato druga sodba.

Morda bo morala slovenska vlada sprejeti odločitev o tem, ali naj podpre vstop v schengensko območje. Sosednja država je jeseni dobila priporočilo Evropske komisije, ki je ocenila, da je Hrvaška pripravljena na vstop, a končno odločitev bodo sprejele članice **EU** s soglasjem. Ni pričakovati, da bi do odločanja prišlo v prvi polovici leta, ko bo Hrvaška predsedovala Svetu **EU**. Slovenija ni bila zadovoljna z odločitvijo komisije in premier Marjan Šarec je napovedal, da bo, tako kot komisija, tudi Ljubljana delovala politično.

Slovenija bo Svetu **EU** predsedovala v drugi polovici leta 2021, zato se bodo v prihajajočem letu predvidoma okrepile priprave na to nalogo. Nenazadnje bo 1. julija predsedovanje nastopila prva v triu predsedujočih držav, v katerem je Slovenija, in sicer Nemčija.

V **EU** bodo sicer tekla pogajanja o novem finančnem okviru za prihodnje sedemletno obdobje, ki se morajo zaključiti do konca leta. Razkorak med neto plačnicami in t. i. prijateljicami kohezije, med katere spada tudi Slovenija, je velik.

Julija bo minilo sto let od požiga Narodnega doma v Trstu, slovesnosti ob tem naj bi se udeležila predsednika Slovenije in Italije Borut Pahor in Sergio Mattarella. Oktobra pa bo minilo tudi sto let od koroškega plebiscita, ko je precejšen del Slovencev ostal izven meja Slovenije.

## KULTURA



Z uveljavitvijo novele zakona o davku na dodano vrednost bo začela veljati nižja, petodstotna stopnja **DDV** za dobave in izposoje knjig, časopisov in periodičnih publikacij tako na fizičnih kot tudi elektronskih nosilcih. Na področju kulture politike se napoveduje sprejetje novega nacionalnega programa za kulturo za obdobje 2020-2027 in spremljajočega akcijskega načrta za prihodnja štiri leta. Napovedujeta se tudi sprejetje nove resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2020-2024 ter novele zakona o medijih. Ministrstvo poleg tega napoveduje, da bo v letu 2020 digitaliziralo razpise. Predvidoma pa bo znano tudi, katero slovensko mesto bo leta 2025 nosilo naziv Evropske prestolnice kulture. Projekt Bežigraski športni park, ki naj bi prenavljal Plečnikov stadion, naj bi končno dobil gradbeno dovoljenje, a začetka prenove ne morejo napovedati, saj so še mogoče pritožbe. Začele se bodo priprave za izvajanje zakona o dodatnih sredstvih za nekatere nujne programe v kulturi, t. i. kulturni evro. Zakon bo stopil v veljavo leta 2021, do leta 2027 bo kultura bogatejša za 122,6 milijona evrov.

Med jubileji, ki se jih bo spominjala slovenska kultura, bodo 500. obletnica rojstva protestantskega pisca Adama Bohoriča, 250. obletnica smrti v Piranu rojenega beneškega skladatelja Giuseppeja Tartinija, 100-letnica izhajanja revije Maska in 70-letnica ustanovitve Gledališča Celje, do nedavnega imenovanega Slovensko ljudsko gledališče Celje. Minilo bo tudi 50 let od začetka Tedna slovenske drame v Kranju, 50 let od prve podelitve Borštnikovega prstana in 50 let od ustanovitve neinstitucionalnega Gledališča Glej.

### ŠPORT

V športnem svetu bo 2020 predvsem olimpijsko leto. Poletne olimpijske igre v Tokiu julija oziroma avgusta bodo vrhunec športnega dogajanja tudi za slovenske športnike in športne delavce. Minilo bo sicer 20 let od prve osvojene olimpijske zlate medalje v samostojni Sloveniji, ki sta jo na olimpijskih igrah v Sydneyju osvojila veslača Iztok Čop in Luka Špič. Okroglo obletnico bo praznoval tudi slovenski nogomet, ki bo obeležil 100 let organiziranega delovanja.

Vrhunec športnega dogajanja v Tokiu bo sledil številnim tradicionalnim mednarodnim športnim prireditvam v Sloveniji. Tako bo med drugim Pokljuka januarja gostila svetovni pokal v biatlonu, Rogla svetovni pokal v deskanju na snegu v alpskih disciplinah, Maribor in Kranjska Gora bosta prizorišči tekem alpskih smučark in smučarjev za svetovni pokal, mojstri poletov pa se bodo marca v Planici pomerili za naslov svetovnega prvaka. Slovenija bo maja gostila še svetovno prvenstvo hokejistov v diviziji I, avgusta pa svetovno prvenstvo v veslanju.

V Sloveniji se bodo znova ustavili tudi vrhunski kolesarji na dirki po Sloveniji, ki bo v začetku junija. Po velikih slovenskih kolesarskih uspehih v letu 2019 pa bodo slovenski kolesarji znova napadali največje svetovne kolesarske dirke z dirko po Franciji na čelu. Slovenske uspehe pa je ponovno pričakovati tudi v severnoameriški košarkarski ligi **NBA**, kjer sta moštvu tako Luke Dončića kot tudi Gorana Dragića v igri za nastop v končnici.

### POMEMBNEJŠI DOGODKI IN OBLETNICE

#### JANUAR

1. **LJUBLJANA** - Veljati začnejo sprememb zakonov o dohodnini, o davku od dohodkov pravnih oseb ter o davku od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov ter o davčnem postopku, s katerimi se razbremenjuje lestvica za odmero dohodnine, po drugi strani pa zvišuje obdavčitev kapitala in uvaja minimalna stopnja obdavčitve podjetij.

1. **LJUBLJANA** - Z uveljavitvijo novele zakona o davku na dodano vrednost (**DDV**) bo začela veljati nižja, 5-odstotna stopnja **DDV** za dobave in izposoje knjig, časopisov in periodičnih publikacij tako na fizičnih kot elektronskih nosilcih.

1. **LJUBLJANA** - Višina minimalne plače se bo zvišala s 667 evrov neto na 700 evrov neto, poleg tega pa bodo iz nje izločeni tudi vsi dodatki. V 2021 sledi še sprememba definicije minimalne plače.

1. **LJUBLJANA** - Veljati bodo začela določila zakona o omejevanju uporabe tobaknih in povezanih izdelkov, ki uvajajo enotno embalažo cigaret in tobaka za zvijanje.

1. **LJUBLJANA** - V celoti bo začel veljati spremenjen način sofinanciranja skupnih občinskih uprav, kot je bil določen z novelo zakona o financiranju občin leta 2017. Dviguje se prag za upravičenost do sofinanciranja države - v skupni upravi bodo namesto dveh morale sodelovati vsaj tri občine, delež sofinanciranja pa bo vezan na število nalog, ki jih skupna uprava opravlja.

1. **LJUBLJANA** - Minilo bo 25 let, odkar so začele samostojno tudi finančno delovati nove občine po reformi lokalne samouprave. Volitve vodstev tedanjih 147 občin, ki so nadomestile 62 družbenopolitičnih skupnosti, so potekale decembra 1994, v večini občin pa so se konstituirali do konca leta 1994. S 1. januarjem 1995 so bili vzpostavljeni tudi njihovi proračuni.

1. **LJUBLJANA** - Minilo bo 10 let, odkar je začel delovati začel Nacionalni preiskovalni urad (**NPU**).

22. **BEOGRAD** - Minilo bo 30 let odhoda slovenskih delegatov s kongresa Zveze komunistov Jugoslavije (**ZKJ**), ki je v praksi pomenil razpad **ZKJ**.

22.-26. **POKLJUKA** - Tekma svetovnega pokala v biatlonu.

18. **LJUBLJANA** - **DeSUS** bo imel predčasni volilni, programski in statutarni kongres.

**LJUBLJANA** - Predvideno je dokončno usklajevanje predloga sprememb zakonodaje o volitvah v **DZ**, po katerem bi ukinili volilne okraje, uvedli neobvezni relativni prednostni glas. Dokončan naj bi bil tudi predlog za preoblikovanje okrajev.

#### FEBRUAR

1. **LJUBLJANA** - Vožnja po avtocestah bo možna samo še z vinjetami z letnico 2020 zelenorumene barve.
1. **LJUBLJANA** - Papirnati obrazec o upravičeni zadržanosti z dela bo v večini primerov nadomestilo elektronsko potrdilo.
4. **LJUBLJANA** - Svetovni dan boja proti raku.
7. **LJUBLJANA** - Na predvečer slovenskega kulturnega dne bodo podelili Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada za leto 2020.
8. **LJUBLJANA** - Prešernov dan, slovenski kulturni praznik.
11. **LJUBLJANA** - Srečanje občin in županov Zlati kamen.
- 15.-16. **MARIBOR** - Tekmi svetovnega pokala v veleslalomu in slalomu za ženske v sklopu 56. Zlate lisice.
15. **PTUJ** - Začelo se bo tradicionalno, že 60. kurentovanje.
25. **LJUBLJANA** - Pustni torek.
- 15.-16. **MARIBOR** - Na Mariborskem Pohorju so napovedane tekme za svetovni pokal alpskih smučark za Zlato lisico.
- MAREC**
- KOUROU** - Konec meseca naj bi v vesolje poletel prvi slovenski nanosatelit Trisat.
- JESENICE** - Stekla naj bi gradnja druge cevi karavanškega predora na slovenski strani.
- 5.-6. **PORTOROŽ** - Zdravstveni razvojni forum 2020.
- 14.-15. **KRANJSKA GORA** - Tekmi svetovnega pokala v veleslalomu in slalomu za moške v sklopu Pokala Vitranc.
15. **BRUSELJ** - Minilo bo 25 let od slovesnega začetka pogajanj Evropske komisije in Slovenije o sporazumu o pridruženem članstvu **RS** v **EU**.
- 19.-22. **PLANICA** - Svetovno prvenstvo v smučarskih poletih.
27. **KRANJ** - Začel se bo 50. Teden slovenske drame.
29. **LJUBLJANA** - Minilo bo 30 let od sprejetja zakona o himni, ki določa, da je besedilo himne 7. kitica Prešernove Zdravljice.
31. **LJUBLJANA** - Borisu Štefanecu se bo iztekel šestletni mandat na mestu predsednika Komisije za preprečevanje korupcije.
31. **LJUBLJANA** - Iztekel se bo rok za uveljavitev novih modelov vrednotenja nepremičnin in izvedbo novega cikla vrednotenja, lastniki bodo obvestila o novih vrednostih nepremičnin prejeli aprila.
- APRIL**
- LJUBLJANA** - Predvideno je sprejetje Nacionalnega energetskega-podnebnega načrta.
8. **LJUBLJANA** - Minilo bo 30 let od prvih demokratičnih volitev v Sloveniji, na katerih so slavile stranke, združene v koalicijo Demos. Hkrati so potekale predsedniške volitve, v katerem sta si drugi krog priborila Milan Kučan in Jože Pučnik. V drugem krogu 22. aprila je slavil Kučan.
8. **LJUBLJANA** - Svetovni dan Romov.
12. **LJUBLJANA** - Velika noč.
15. **VRHNIKA** - Vrhniški Kemis mora skladno z odločbo inšpektorata za okolje in prostor do tega datuma odstraniti nelegalni objekt, podzemni rezervoar za požarno vodo, v sklopu reciklažnega centra na Vrhniku. V nasprotnem primeru bo stekel postopek izvršbe.
24. **LJUBLJANA** - Nogometna zveza Slovenije bo obeležila 100 let organiziranega nogometa na Slovenskem.
27. **LJUBLJANA** - Dan upora proti okupatorju - državni praznik in dela prost dan.
- 27.- 3.5. **LJUBLJANA** - Svetovno prvenstvo v hokeju skupine **1A**.
- MAJ**
1. **LJUBLJANA** - Praznik dela - državni praznik in dela prost dan.
16. **LJUBLJANA** - Minilo bo 30 let od izvolitve osamosvojitvene vlade, ki jo je vodil premier Lojze Peterle.
19. **LJUBLJANA** - Minilo bo 10 let od protestov študentske in dijaške organizacije proti predlogu zakona o malem delu, ki bi omejil obseg študentskega dela, organizirali demonstracije. Protest pred stavbo **DZ**, ki se ga je udeležilo okoli 15.000 ljudi, se je sprevrgel v izgrede.
- JUNIJ**
- 2.-5. **LJUBLJANA** - V Ljubljani bodo gostili konferenco Velo-city, letno svetovno srečanje Evropske kolesarske zveze.
6. **LJUBLJANA** - Minilo bo 10 let, odkar so volivci na referendumu potrdili uveljavitev arbitražnega sporazuma o meji med Slovenijo in Hrvaško. Sporazum je začel veljati 29. 11. 2010.
- 10.-14. **LJUBLJANA** - Potekala bo največja kolesarska dirka pri nas, dirka po Sloveniji.
25. **LJUBLJANA** - Dan državnosti - državni praznik.
26. **MARIBOR** - Začel se bo Festival Lent.
30. **LJUBLJANA** - Iztekla se bo omejitev izplačevanja delovne uspešnosti v javnem sektorju.
- LJUBLJANA** - Začel se bo 68. Ljubljana festival (do septembra).
- JULIJ**

**LJUBLJANA** - Do julija naj bi trajal postopek likvidacije **NIOSB**.

8. **KOČEVSKI ROG** - Minilo bo 30 let od množične spravne slovesnosti pred množičnim grobiščem v Kočevskem rogu.

13. **TRST** - Minilo bo 100 let od požiga Narodnega doma v Trstu. Ob tej priložnosti v Trstu pričakujejo oba predsednika držav, Boruta Pahorja in Sergia Mattarello.

15. **LJUBLJANA** - Dunji Jadek Pensa se bo iztekel mandat ustavne sodnice - funkcijo ustavne sodnice je nastopila 15. 7. 2011.

21. **PARIZ** - Minilo bo 10 let, odkar je Slovenija postala 32. članica Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (**OECD**).

30. **ŽENEVA/LJUBLJANA** - Minilo bo 25 let, odkar je Slovenija postala polnopravna članica Svetovne trgovinske organizacije (**WTO**) kot njena 105. članica.

#### **AVGUST**

4. **LJUBLJANA** - Minilo bo 20 let od ustanovitve stranke Nova Slovenija (NSi); jeseni bo tudi volilni kongres stranke.

15. **LJUBLJANA** - Marijino vnebovzetje ali veliki šmaren.

16.-23. **BLED** - Svetovno prvenstvo v veslanju.

17. **LJUBLJANA** - Dan združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom.

#### **SEPTEMBER**

1. **LJUBLJANA** - Zaposleni na delovnih mestih v javnem sektorju, za katere se zahteva doktorat, magisterij, specializacija, bodo pridobili še tretji dvig plač za en plačni razred od leta 2018. Iz splošnih dvigov so izzeti zdravniki, funkcionarji, direktorji in ravnatelji. Dvig plač si obetajo tudi v najvišjih nazivih v kulturi in socialni.

6. **BAZOVICA** - Minilo bo 90 let od usmrtitve štirih primorskih rodoljubov na bazoviški gmajni. Fašisti so Ferda Bidovca, Franja Marušiča, Alojza Valenčiča in Zvonimirja Miloša ustrelili na podlagi obsodbe italijanskega fašističnega posebnega sodišča.

6. **KOPER** - Potekala bo tekma Ironmana 70.3.

12.-25. **MARIBOR** - Začelo se bo 55. Borštnikovo srečanje.

15. **LJUBLJANA** - Državni praznik dan vrnitve Primorske k matični domovini.

17.-19. **LJUBLJANA** - Minilo bo 10 let od hudih neurij in poplav po državi, v katerih so umrli štirje ljudje.

23. **LJUBLJANA** - Minilo bo 20 let od prve osvojene zlate olimpijske medalje v samostojno Sloveniji, ki sta jo v Sydneyju priveslala Iztok Čop in Luka Špik.

#### **OKTOBER**

1. **LJUBLJANA** - Mednarodni dan starejših.

10. **CELOVEC/LJUBLJANA** - Minilo bo 100 let od koroškega plebiscita.

17. **LJUBLJANA** - Mednarodni dan boja proti revščini.

20. **DUBAJ** - Začela se bo svetovna razstava Expo 2020, na kateri se bo predstavljala tudi Slovenija (do 10. aprila 2021).

25. **MARIBOR** - Ob zaključku jubilejnega Festivala Borštnikovo srečanje bodo 50. podelili Borštnikov prstan.

25. **LJUBLJANA** - Potekal bo 25. Ljubljanski maraton.

31. **LJUBLJANA** - Dan reformacije.

#### **NOVEMBER**

1. **LJUBLJANA** - Dan spomina na mrtve in praznik vseh svetih.

11.-22. **LJUBLJANA** - Začel se bo 31. Ljubljanski mednarodni filmski festival - Liffe.

24.-29. **LJUBLJANA** - Začel se bo 36. Slovenski knjižni sejem.

#### **DECEMBER**

**LJUBLJANA - SDH** bo, če vmes ne pride do sprememb, do konca leta na državo prenesel še preostale pomembne in strateške kapitalske naložbe, ki jih ima v lasti, in s tem dokončno uresničil določbe zakona o Slovenskem odškodninskem skladu. S temi naložbami bo še naprej upravljal.

6. **CELJE** - Minilo bo 70 let od ustanovitve Slovenskega ljudskega gledališča Celje.

17. **KOČEVSKA REKA** - Minilo bo 30 let od prvega postroja brigade Moris, posebne enote tedanje Teritorialne obrambe, ki predstavlja zemetke Slovenske vojske.

23. **LJUBLJANA** - Minilo bo 30 let od plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije.

23. **LJUBLJANA** - Dan ustavnosti.

25. **LJUBLJANA** - Božič, krščanski praznik Jezusovega rojstva in dela prost dan.

26. **LJUBLJANA** - Dan samostojnosti in enotnosti; Na ta dan pred 30 leti so razglasili rezultate plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije.

[KARAVANKE](#) | [TUJE INVESTICIJE](#) | [GOSTUJOČE PERO](#)

## Zakaj v Sloveniji na javnem razpisu lahko zmaga turško podjetje, v Avstriji ali Nemčiji pa ne more?

Razvite članice EU izločijo poceni tujo konkurenco že v razpisnih pogojih. Uporabljajo dva pristopa: ukrepe za preprečevanje socialnega dampinga in zahtevo po vzajemnosti dostopa do trga javnih naročil.

Objavljeno  
23. december 2019 06.00

Posodobljeno  
23. december 2019 06.00



Odpri galerijo

FOTO: Tadej Regent/Delo



## [Jože P. Damijan](#)

Nadzorni svet Darsa je prejšnji teden potrdil izbor najugodnejšega ponudnika za gradnjo druge cevi predora Karavanke. Izbrani ponudnik Cengiz Group iz Turčije, ki naj bi drugo cev zgradil za 98,5 milijona evrov, je bil tudi po pogajanjih slabih šest odstotkov cenejši od drugega najugodnejšega ponudnika (konzorcij podjetij Kolektor CGP, Riko in turški Yapi Merkezi) in slabih 17 odstotkov cenejši od tretjega najugodnejšega ponudnika (konzorcij podjetij Implemia iz Avstrije in Švice ter CGP Novo mesto). S to izbiro je Darsu, na prvi pogled, uspelo na najbolj racionalen način (z dodatnimi pogajanjimi) izbrati cenovno optimalno ponudbo.

Izbira je bila morda cenovno optimalna za Dars. Vendar ni bila optimalna tudi z vidika Slovenije, se pravi z vidika celotnih makroekonomskih, zaposlitvenih in fiskalnih učinkov za Slovenijo. V nadaljevanju bom v petih točkah pokazal, zakaj izbira tujega ponudnika, čeprav je najcenejši, ni nujno optimalna tudi za državo.

## S tujimi izvajalci se dodana vrednost prelije v tujino

Prvič, ob izbiri tujega izvajalca in podizvajalcev se večina vrednosti investicije prelije v tujino. Vzemimo za primer tipičen gradbeni projekt v vrednosti 100 milijonov evrov in ga na podlagi povprečja gradbene panoge in povezav z drugimi panogami razdelimo na štiri ključne komponente dodane vrednosti (tabela 1). Če projekt izvedejo zgolj domači subjekti, vidimo, da se skoraj 70 odstotkov vrednosti razdeli med domače subjekte, dobrih 30 odstotkov pa se je z uvozom materiala in storitev prelije v tujino. Domači del dodane vrednosti se razdeli na neto plače (29,3 odstotka), na neto poslovni presežek (19,9 odstotka) in na davke (20,4 odstotka).

Če je glavni izvajalec iz tujine, vsi podizvajalci in dobavitelji pa so iz Slovenije, slovenskim subjektom v povprečju ostane le še slabih 43 odstotkov vrednosti projekta, 57 odstotkov vrednosti pa se prelije v tujino. Če delež domačih opravljenih podizvajalskih del in dobav pade le še na četrtno, kar se bo glede na napovedi očitno zgodilo pri gradnji druge cevi predora Karavanke, pa domačim subjektom ostane samo še 13 odstotkov celotne vrednosti projekta, skoraj 87 odstotkov pa se je prelije v tujino v korist tujih izvajalcev, podizvajalcev in dobaviteljev. Ob oddaji del tujim izvajalcem torej država tako rekoč vso vrednost investicije prelije v tujino.

Drugič, ob izbiri tujega izvajalca domači subjekti – podjetja, zaposleni, država – od projekta nimajo skoraj nič. V primeru stomilijonske investicije zaradi izbire tujega izvajalca domači delavci (poleg služb) izgubijo še za skoraj 25 milijonov evrov neto plač, domača podjetja pa za več kot 16 milijonov evrov amortizacije in dobičkov. Vse to se zdaj prelije v tujino.

## Tuji izvajalci ne plačujejo davkov v Sloveniji

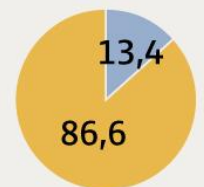
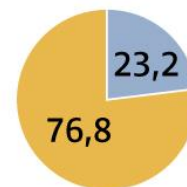
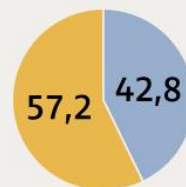
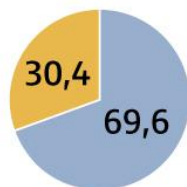
Tretjič, če od skupne cene projekta odštejemo znesek davkov, ki jih tuji izvajalci (podizvajalci, dobavitelji) ne bodo plačali v Sloveniji, domači pa bi jih (razlika znaša dobrih 15 milijonov evrov pri stomilijonski investiciji), lahko ugotovimo, da je za zasebnega investitorja sicer ugodneje izbrati nižjo tujo ponudbo. Če pa gre za javnega investitorja, kot sta Dars in Direkcija RS za infrastrukturo, je z izbiro tujega ponudnika država izgubila za dobrih 15 milijonov evrov davkov, ki bi se v primeru domačih izvajalcev vrnili v proračun. S fiskalnega vidika je torej za državo ugodneje izbrati domače izvajalce, dokler niso od tujih dražji za več kot 15 odstotkov.

## Razdelitev dodane vrednosti na domačo in tujo komponento

glede na obseg angažmaja domačih ponudnikov, v odstotkih

različica:	A	B1	B2	B3
	domači izvajalec 100 % domači podizvajalci ter dobavitelji	tuji izvajalec 100 % domači podizvajalci ter dobavitelji	tuji izvajalec 50 % domači podizvajalci ter dobavitelji	tuji izvajalec 25 % domači podizvajalci ter dobavitelji
<b>BRUTO STROŠEK DELA</b>				
domači	45,1	25,5	13,2	7,1
tuji	0	19,6	19,6	19,6
<b>DOBIČEK + AMORTIZACIJA</b>				
domači	19,9	12,7	6,6	3,6
tuji	0	7,2	7,2	7,2
<b>DAVKI (SKUPAJ)</b>	20,4	13,5	8,0	5,2
davki na plače	15,8	8,9	4,6	2,5
drugi davki	4,6	4,6	3,3	2,7
<b>UVOŽEN MATERIAL IN STORITVE</b>	30,4	30,4	50,0	59,8
skupaj	100	100,0	100,0	100,0

ostane v Sloveniji  
prelije se v tujino



**DELO** Vir: Surs in Ajpes; izračuni avtorja

INFOGRAFIKA: Delo

## Tuji izvajalci ne zaposlujejo domače delovne sile

Četrtrič, če upoštevamo še, da tuji izvajalec zaposluje lastno (tujo) delovno silo, dobimo zaradi njegove izbire negativen učinek na domačo zaposlenost. Infrastrukturalna investicija v vrednosti sto milijonov evrov neposredno pomeni angažma 978 obstoječih ali novih delovnih mest v gradbenem sektorju samem ter posredno še angažma 1276 delovnih mest v drugih, prek dobaviteljskih tokov povezanih panogah. Skupno investicija v takšni vrednosti torej neposredno ali posredno vpliva na 2245 delovnih mest (obstoječih ali novih). Če projekt dobijo tuja podjetja, smo torej ta delovna mesta podarili tujcem.

S tem pa domača država ne izgubi samo delovnih mest, ampak tudi dohodnino in prispevke v pokojninsko in zdravstveno blagajno. Kot sem pokazal že zgoraj, se z izbiro tujih izvajalcev investitor odloči, da se proračun in socialne blagajne odpovedo prilivom v vrednosti 15 odstotkov investicije.

## S tujimi izvajalci se država odpove multiplikativnim učinkom

In petič, infrastrukturne investicije so najboljši stimulus za domače gospodarstvo. Vezane so na gradbeno dejavnost, ki ima med vsemi panogami tradicionalno največji multiplikativni učinek na druge panoge. Vsak evro začetne investicije spodbudi skupno povečanje BDP v višini 2,28 evra. Z izbiro tujih izvajalcev se država odpove tem multiplikativnim učinkom, ki bi sicer nastali, če bi domača izvajalska podjetja najemala domače podizvajalce in dobavitelje, ki bi več zaposlovali in investirali, in če bi domači delavci, zaposleni pri izvajalcih, podizvajalcih in dobaviteljih, trošili v Sloveniji. Z izbiro tujega izvajalca gre vse to v tujino in povečuje BDP in dohodke prebivalcev neke druge države. Z izbiro tujih izvajalcev torej država stimulira tuje gospodarstvo namesto domačega. Ob ohlajanju gospodarske rasti je to še toliko bolj pomembno.

## Nepoštena konkurenca zaradi socialnega dampinga

O tem Dars in 2TDK ne razmišljata, morala pa bi razmisliti vlada, ali želi javni denar prelivati v tujino ali pa ga nameniti za stimuliranje domačega gospodarstva in ustvarjanje domačih

delovnih mest. Tako investitorji kot vlada pa bi se morali zavedati tudi, da bodo te izgube za domače subjekte nastale predvsem zato, ker so bili tuji izvajalci na projektu izbrani zaradi uporabe prakse socialnega dampinga. Če tuji ponudniki na javnih razpisih v Sloveniji prihajajo iz držav z nižjo ravno plač oziroma nižjo stopnjo pravic zaposlenih, njihove ponudbe že samodejno vključujejo socialni damping, saj lahko zgolj zaradi razlike v ravni plač med Slovenijo in matično državo na razpisu nastopajo z nižjo ponudbeno ceno.

Ko razlika v ravni plač v gradbenem sektorju med Slovenijo in matično državo tujega ponudnika znaša 30 odstotkov (takšna je približno razlika v povprečnih plačah v **gradbeništvu** med Slovenijo in Turčijo) in ko je udeležba domačih podizvajalcev in dobaviteljev v projektu le četrtinska (kot je primer gradnje druge cevi predora Karavanke), lahko tuji ponudnik zgolj zaradi nižjih plač nastopi na razpisu s ponudbeno ceno, ki je nižja od cene domačih podjetij za 11,4 odstotka. Če razlika v plačah v gradbenem sektorju znaša 50 odstotkov, lahko tuji ponudnik nastopi na razpisu s ponudbeno ceno, ki je od ponudbene cene konzorcija domačih podjetij nižja za skoraj petino (za 19 odstotkov).

Ponudniki gradbenih storitev iz držav z občutno nižjo ravno povprečnih plač v **gradbeništvu** lahko torej na javnih razpisih v Sloveniji zgolj zaradi uporabe prakse socialnega dampinga ponudijo tudi deset ali celo 20 in več odstotkov nižje ponudbene cene in s tem izločijo domače ponudnike.



Ob izbiri tujega izvajalca in podizvajalcev se večina vrednosti investicije prelije v tujino. FOTO: Jure Eržen/Delo

## Prakse razvitih držav EU

Tega se vse razvite države EU zavedajo. V nobeni izmed njih, z Avstrijo in Nemčijo na čelu, turški, kitajski ali drugi poceni izvajalci nikakor ne morejo na javnih razpisih pridobiti velikih gradbenih infrastrukturnih projektov.

Kako je torej mogoče, da v isti EU, kjer velja isto pravo, lahko v Sloveniji turški konkurenti pridobijo velike gradbene projekte, kitajski izvajalci pa si jih obetajo? Odgovor se skriva v nepojmljivi brezbriznosti in kratkovidnosti naših odločevalcev, ki se ne zavedajo strateškega pomena **gradbeništvu** in infrastrukturnih projektov za spodbujanje domačega gospodarstva in delovnih mest.

Razvite članice EU izločijo poceni tujo konkurenco že v razpisnih pogojih. V ta namen uporabljajo predvsem dva pristopa, in sicer, prvič, ukrepe za preprečevanje socialnega dampinga in, drugič, zahtevo po vzajemnosti dostopa do trga javnih naročil.

## Ukrepi za preprečevanje socialnega dampinga v EU

Uporaba prakse socialnega dampinga pri izvajanju storitev znotraj EU je prepovedana. Področje izvajanja storitev v drugih članicah EU urejajo tri direktive o naporitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (96/71/ES, 2014/67/EU in 2018/957/EU). Njihov namen je ob spodbujanju svobode opravljanja storitev med članicami EU predvsem zagotoviti pošteno konkurenco med ponudniki storitev. Zadnji dve direktivi članicam omogočata, da od tujih izvajalcev storitev zahtevajo dosledno upoštevanje ureditve nagrajevanja v gostujoči državi.

To pomeni upoštevanje splošnih, regionalnih in panožnih kolektivnih pogodb v gostujoči državi ter enake plače, bonuse, olajšave in povračila za hrano in namestitve za iste profile zaposlenih, kot veljajo v gostujoči državi. V praksi to pomeni, da mora slovensko podjetje, ki izvaja gradbene storitve v Avstriji, svojim zaposlenim plačevati enake bruto plače in dodatke, kot veljajo v Avstriji. Podjetje iz druge članice EU ali iz tretje države pri kandidiranju na javnih razpisih svoje konkurenčne prednosti torej ne more graditi na nižjih stroških

dela.

Kako je torej mogoče, da turško podjetje zmagata na javnem razpisu v Sloveniji na podlagi nižje cene delovne sile? Problem je banalen in tipično birokratsko slovenski. Pri izvajanju obeh direktiv EU v praksi v Sloveniji obstaja težava omejene veljavnosti kolektivne pogodbe znotraj gradbene dejavnosti, zaradi česar načeloma tujim ponudnikom iz držav članic EU in tretjih držav z nižjimi standardi zaščite pravic zaposlenih ni treba spoštovati minimalnih standardov zaščite pravic zaposlenih, določenih v kolektivni pogodbi za **gradbeništvo**. Problem je v 12. členu zakona o kolektivnih pogodbah, ki veže razširjeno veljavnost celotne ali dela kolektivne pogodbe na to, ali je kolektivno pogodbo sklenil en ali več reprezentativnih sindikatov in eno ali več reprezentativnih združenj delodajalcev, katerega člani zaposlujejo več kot polovico vseh delavcev pri delodajalcih. Ta pogoj v Sloveniji ni izpolnjen.

Rešitev problema je preprosta – treba bi bilo spremeniti drugo točko 12. člena zakona o kolektivnih pogodbah in črtati določilo števila zaposlenih za ugotovitev pogoja reprezentativnosti. S tem bi postala kolektivna pogodba v **gradbeništvu** splošno veljavna in bi jo morali spoštovati vsi – tako domača kot slovaška ali turška in kitajska gradbena podjetja, in problem socialnega dampinga bi bil rešen.



Gradnja druge cevi predora Karavanke na avstrijski strani. FOTO: Jože Suhadolnik/Delo

## Zahteva po vzajemnosti dostopa do trga javnih naročil

Zaradi nevarnosti konkurence neevropskih gradbenih podjetij, predvsem kitajskih in turških, je evropski svet pozval evropsko komisijo in članice k ukrepanju, ker morajo »zaščititi svoje interese ob upoštevanju nepoštenih praks tretjih držav, pri tem pa v celoti uporabiti instrumente trgovinske zaščite in naša pravila o javnem naročanju ter zagotoviti dejansko vzajemnost pri javnih naročilih s tretjimi državami«. V ta namen je evropska komisija julija izdala *Smernice o udeležbi ponudnikov in blaga tretje države na trgu javnih naročil EU* (C(2019) 5494 final).

Te smernice dajejo članicam EU možnost izločitve ponudnikov, ki nimajo zagotovljenega dostopa do trga javnih naročil EU, da sprejmejo ukrepe v primeru ponudb z neobičajno nizkimi cenami in da zahtevajo, da ponudniki iz tretjih držav upoštevajo enako kakovost kot ponudniki iz EU. Prva možnost omogoča članicam EU izločitveni pogoj, da lahko na javnih razpisih sodelujejo zgolj podjetja iz ene izmed 20 podpisnic sporazuma o vladnih naročilih (GPA), sklenjenega v okviru Svetovne trgovinske organizacije. Avstrija, denimo, s tem pogojem izloča podjetja iz Turčije in Kitajske, ki niso podpisnice sporazuma GPA.

Zakaj slovenski Dars in 2TDK nista uporabila tega izločitvenega pogoja pri javnih razpisih za Karavanke in drugi tir? V Darsu pravijo, da teh smernic ne poznajo, nato pa, da jih ne morejo upoštevati, ker niso del zakona o javnih naročilih. Vendar je to slab izgovor, saj za spoštovanje smernic EK to ni pogoj. Italijansko sodišče je namreč v dveh sodbah razsodilo v korist domačih neizbranih ponudnikov, ki sta se pritožila na izbor konkurentov iz držav, ki niso podpisnice sporazuma GPA.

V Sloveniji gre torej predvsem za nerazumevanje pomena infrastrukturnih investicij in uravnavanja razpisnih pogojev z namenom izločitve ponudnikov, ki uporabljajo nepošteno poslovne prakse ali prihajajo iz držav, ki slovenskim podjetjem ne omogočajo vzajemnosti pri dostopu do trga javnih naročil. Potrebne bodo korenite spremembe predvsem v praksi postopkov javnih naročil in uvedba ureditev, kot jih poznajo v razvitih članicah EU.

*Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža mnenja uredništva.*



16:41

<https://www.finance.si/8956347/TOP-prevzemi-v-letu...>

1 / 8

## TOP prevzemi v letu 2019: v Slovenijo prišla več kot milijarda evrov

Čas branja: 7 min

0

23.12.2019 16:40 Dopolnjeno: 23.12.2019 16:41

Kaj se je prodalo v letu 2019, kaj je v postopku prodaje in kaj bi utegnilo biti naprodaj v letu 2020



JURIJ ŠIMAC



Več iz teme:



[prevzemi >](#)[banke >](#)[podjetja >](#)[Abanka >](#)[NKBM >](#)[Apollo >](#)[SKB banka >](#)[Societe Generale >](#)[OTP >](#)[Anita Stojčevska >](#)

V letu 2019 se je nadaljevalo pestro dogajanje na trgu prevzemov in združitvev. Prodana je bila serija podjetij, med njimi tri banke in del avstrijske slabe banke, iz podjetij se je umaknilo tudi več najbogatejših Slovencev oziroma so umik napovedali. Pogledali smo, kateri posli so bili največji oziroma najodmevnejši.

### 1. Abanka

Prodana za **444 milijonov evrov neto**, kupec je **NKBM** oziroma njen lastnik, sklad **Apollo**. NKBM in Abanka se bosta predvidoma združili. Njun lastnik je, kot že rečeno, sklad Apollo, kar pomeni, da bosta združeni banki prej ali slej spet naprodaj.

### 2. SKB

Francoska bančna skupina **Societe Generale** je letos prodala svojo slovensko hčer – SKB. Kupec je madžarska **OTP**, ki tako prihaja na slovenski trg. Kupnina ni razkrita, glede na vrednotenja evropskih bank bi lahko sklepali, da se je gibala **okoli 300 milijonov evrov**. Prevzem je bil dokončno izpeljan decembra, na čelo SKB pa sta prišli dve slovenski menedžerki, **Anita Stojčevska** (glavna izvršna direktorica) in **Vojka Ravbar** (namestnica glavne izvršne direktorice).

## Preberite tudi

- **Sandor Csanyi: SKB je za zdaj dovolj, v Sloveniji pa se nameravamo še krepiti**

### 3. Gorenjska banka

**AIK banka Miodraga Kostića** je dokončno prevzela Gorenjsko banko. Glede na ceno, ki jo je Kostić ponujal v prevzemni ponudbi, je bil posel vreden **115 milijonov evrov**. Kostić je bil pozneje tudi v igri za nakup Abanke, a ni bil uspešen.

#### 4. Slovenski del Hete

Miodrag Kostić je prek treh ciprskih družb – Ermaged Limited, Mormont Limited in Wirfil Limited – krenil v prevzem slovenskega dela Hete (avstrijska slaba banka, ki je nastala na pogorišču **Hypa**). Po naših neuradnih informacijah je za nakup Hete, na kateri je za okoli 550 milijonov evrov terjatev in približno sto milijonov evrov nepremičnin, **ponudil okoli 220 milijonov evrov**. Poslu morajo zeleno luč prižgati še varuhi konkurence v Sloveniji, na Hrvaškem ter v Srbiji in Črni gori.

### Preberite tudi

- **Kdo je kdo? Tako so se in se še bodo premešali igralci na našem bančnem trgu**

#### 5. Perutnina Ptuj

V »boju za piščance«, ki se je vnel med francoskim LDC in ukrajinskim MHP, je slavil zadnji. Ukrajinci so družbi **SIJ** za Perutnino Ptuj plačali okoli **200 milijonov evrov**. Novi šef uprave Perutnine je postal **Enver Šišić**, Ukrajinci so ob prevzemu napovedali, da bodo v petih letih v Perutnino vložili 250 milijonov evrov.

#### 6. Intereuropa

Koprski logist bo od zdaj deloval pod okriljem **Pošte Slovenije**. Ta je bila med več interesenti izbrana kot najboljši ponudnik za Intereuropo, čeprav se je govorilo, da so bili nekateri za podjetje pripravljeni plačati več. **Vrednost posla znaša okoli 40 milijonov evrov**, Pošta Slovenije pa prevzema tudi približno 60 milijonov evrov dolga Intereurope. Tik pred dokončnim prevzemom je na vrhu Intereurope potekala kadrovska

rošada – nadzorniki so z mesta predsednika uprave razrešili **Ernesta Gortana**. Kot razlog so navedli zamude pri uvajanju ustreznega sistema korporativnega upravljanja ter ustreznega sistema odkrivanja in preprečevanja prevar. Za začasnega šefa je bil imenovan **Marko Cegnar**.

## 7. Sandi Češko in Studio Moderna

Sandi Češko in **Livija Dolanc** sta **jeseň prodala 55-odstotni delež** v holdinški družbi **Studio Moderna**, ki ima sedež na Nizozemskem. Delež so kupili lastniki preostale polovice holdinške družbe, skladi **Insight Venture Partners**, Templeton, **General Atlantic** in **JH Partners**. Višina transakcije ostaja neznanka, analitiki pri reviji Manager so jo **ocenili na četrť milijarde evrov**. Češko je na lestvici najbogatejših Slovencev letos zasedel drugo mesto s premoženjem, **ocenjenim na 296 milijonov evrov**.

## 8. Avtomobilski del ACH

Švicarski mega trgovec **Emil Frey** oziroma njegova slovenska družba je prevzela tri avtomobilске družbe, ki so sodile pod ACH 2 - Autocommerce (distributer znamke **Mercedes-Benz**), **Avto Triglav** (distributer znamk **Fiat**, **Alfa**, **Jeep** ...) in **AC Mobil** (distributer znamk **Honda** in **Mitsubishi**). Koliko je Frey plačal za omenjene tri družbe, uradno ne razkriva nihče. Iz dokumentacije, ki smo jo pridobili, pa izhaja, da je za »trojček« distributerjev plačal **47 milijonov evrov**.

## 9. Škofjeloški Filc

**Alex Luckmann**, **Barbara Vrčkovnik Čepin**, **Jurij Cof** in **Franc Hribar** so **prodali škofjeloški Filc**, v katerem proizvajajo netkane tekstilne izdelke za izolacijo v **gradbeništvu**, v avtomobilski industriji in beli tehniki. Kupec je nemška skupina Freudenberg, ki je prevzem, čeprav ga mora potrditi še varuh konkurence, že objavila na svojih spletnih straneh. Kupnina (še) ni razkrita, **pri reviji Manager so vrednost**

**Filca ocenili na 124,4 milijona evrov.** V letu 2018 je Filc ustvaril 88,6 milijona evrov prihodkov in 13 milijonov evrov čistega dobička.

## 10. Elan

Sklada VR Capital in **Merryl Lynch Bank of America** sta Elan, ki ima okoli 800 zaposlenih, konec leta 2018 **prodala skladi zasebnega kapitala s sedežem v Luxemburgu KJK Fund III.** Posel je bil sklenjen konec minulega leta, zaključen pa v začetku tega leta. Kupnine niso razkrili.

## 11. Skupina Nil

Skupino Nil, enega od največjih dobaviteljev informacijske tehnologije v državi, **je kupila danska družba Conscia.** Menedžerji in drugi zaposleni v podjetju so se odločili za izstop iz lastništva. Prodaja 100-odstotnega deleža je bila konec februarja, vrednosti posla pa nobena od strani ni razkrila. Skupina je lastnica družbe **Nil**, ta je v 2018 ob 32 milijonih evrov prihodkov ustvarila 3,6 milijona evrov čistega dobička. EBITDA družbe je v 2018 presegel pet milijonov evrov, družba pa je bila konec leta 2018 tako rekoč brez dolga.

## 12. Sodexo

Potem ko se je francoska veriga Sodexo odločila umakniti iz Slovenije, je dolgoletna direktorica gostinskega podjetja Sodexo **Cvetka Franko** s še šestimi menedžerji **prevzela slovensko izpostavo Sodexa.** Novi lastnik slovenskega Sodexa je zdaj podjetje CFZI 1, v katerem ima Frankova največji, 25,1-odstotni delež. Za nakup podjetja naj bi menedžerji po poročanju **Dnevnika** odšteli **približno devet milijonov evrov**, od tega naj bi menedžerji zagotovili med dvema in tremi milijoni evrov lastnih sredstev, preostalo naj bi financirali s posojili.

## 13. Casino Riviera

V kompleksu hotelov Portorož je avstrijski **Novomatic**, ki je v lasti milijarderja **Johanna Grafa**, prevzel še Casino Riviera. Za prevzem naj bi po poročanju Dela **odšteli 10 milijonov evrov**. Igralniški velikan je letos odkupil tudi **Casino Princess** v Novi Gorici, pred tem pa je **od Joca Pečečnika prevzel** igralnici Kongo v Grosuplju in Lev v Ljubljani. Pod blagovno znamko Admiral Slovenija ima tudi salone in hotele na Kozini (Admiral Casino Mediteran), Škofijah (**Casino Carnevale**) in Ptuju (Casino Poetovio) ter igralne salone v Mariboru (Casino Joker) in Lescah (Casino **Tivoli**).

#### 14. Optika Clarus

Nemški ponudnik očal in drugih optičnih pripomočkov Fielmann je avgusta kupil 70-odstotni lastniški delež v slovenski Optiki Clarus, s čimer je vstopil na svoj 14. evropski trg. Ustanovitelj Optike Clarus **Tihomir Krstić**, ki je prvo poslovalnico odprl leta 1986, je obdržal 30-odstotni lastniški delež. Vrednosti posla v družbah ne razkrivajo, iz dokumentacije, ki smo jo pridobili neuradno, pa izhaja, da so Nemci za 70 odstotkov družbe **plačali 1,2 milijona evrov**.

#### Kaj je še v teku in kaj se napoveduje v letu 2020?

Tik pred začetkom božičnih praznikov so kolegi s portala **Siol** objavili novice o dveh prihajajočih prevzemih:

1. Slovenski poslovnež in **peti najbogatejši Slovenec** Joc Pečečnik je menda tik pred prodajo večinskega deleža v proizvajalcu igralniških naprav **Interblock**. Kupec bo eden največjih investicijskih skladov na svetu Oaktree Capital, je **poročal Siol**. Pečečnik je že pred več kot letom dni prodal naložbe v Sloveniji, igralnici Kongo in Lev avstrijskemu velikanu Novomaticu. Zdaj naj bi se po informacijah Siola dogovoril za prodajo 60-odstotnega deleža v krovnem holdingu Elektroncek Group na Nizozemskem. Najboljšo ponudbo je menda oddal ameriški sklad Oaktree Capital. Pečečnik je sicer pred leti napovedoval, da bo Interblock uvrstil v eno od kotacij na borzi v New Yorku. Njegovo

premoženje so v reviji Manager letos ocenili na 155 milijonov evrov, s čimer se je Pečečnik uvrstil **na 5. mesto na lestvici Najbogatejših Slovencev.**

2. Lastnik in direktor **Duola Dušan Olaj** je dobil ponudbo kitajske družbe za nakup Duola, je **poročal Siol.** »Ponudba je zelo zanimiva in jo zato tudi zelo resno proučujemo,« je za Siol povedal Olaj. Interesent iz Kitajske trenutno izvaja pregled poslovanja družbe, ali bo Olaj prodal, naj bi bilo znano do konca leta. Kdo so Kitajci, ni znano.

### V teku pa je še nekaj zanimivih transakcij

**Nomago: Slovenske železnice** so **med interesenti za nakup Nomaga**, je pred časom poročala **TV Slovenija**, v družbi **Adventura Holding**, ki je v lasti **Darka Klariča**, so to potrdili. Gre za operativni del prevozniško-turističnega dela, torej za javni potniški promet, šolske, delavske in druge prevoze. Vrednost posla naj bi se gibala med 20 in 30 milijoni evrov za polovični delež Nomaga. Za nakup Nomaga se je v preteklosti zanimal tudi **Petrol** – tudi to naj bi bil eden od razlogov za odhod uprave **Tomaža Berložnika.**

**JUB:** Sredi novembra smo pisali, **da se pripravlja prodaja Juba.** Kupec naj bi bil ameriški velikan **PPG.** Uprava Juba je sporočila: do nadaljnega soglasja notranjih delničarjev za prodajo ni. Skupina Jub ima po zadnjih podatkih 20 milijonov evrov dolga, neto finančni dolg pa znaša približno 16 milijonov evrov. Prihodke v zadnjih letih povečujejo, lani so znašali 111 milijonov evrov, kar je štiri odstotke več kot leto prej. Čisti dobiček skupine je lani znašal 3,9 milijona evrov.

**Unitur:** Zreška kovaško-turistična skupina **Unior** je še v **posebni objavi na Seonetu** delničarjem sporočila, da je začela **prodajo svoje turistične hčere Unitur.** Pri prodaji svetuje družba **KPMG**, ta bo možnim kupcem do konca leta poslala obvestila o prodaji (teaser) in nato informacijske memorandume. Časovni načrt prodaje je precej ambiciozen, kupca naj bi našli do junija prihodnje leto.

Pestro dogajanje tudi na slovenskem medijskem trgu

- Največji posel, katerega del je tudi Slovenija, **je prevzem CME**: Češka investicijska skupina PPF Group, ki je v lasti najbogatejšega Čeha, se je dogovorila za nakup CME, ki je tudi lastnik Pro Plusa, torej tudi programa POP TV. Posel čaka še na odobritev varuhov konkurence.

- Varuh konkurence pa je že prižgal zeleno luč združitvi Dnevnika in Večera. **Ta naj bi se zgodila v letu 2020.**

- Novega večinskega lastnika bo, kot kaže, dobil tednik Mladina. »Predpogodba je bila sklenjena, ni pa prodaja še zaključena. Več vam ne morem povedati, ker smo vezani na poslovno skrivnost,« je povedal Boris Peric, likvidacijski upravitelj zamejskega finančnega holdinga KB 1909. Kupec je, neuradno, **luksemburški sklad York.**

- Telekom Slovenije je moral izplačati grške solastnike in je postal edini družbenik družbe Antenna TV, ki jo je že preimenoval v Planet TV. Telekom je nakup 34-odstotnega deleža **stal več kot 20 milijonov evrov.**



# Na slovenjgraški upravni enoti kadrovska stiska, rastejo postopki v zvezi s tujci

Nejc Strojnik

■ Aktualno

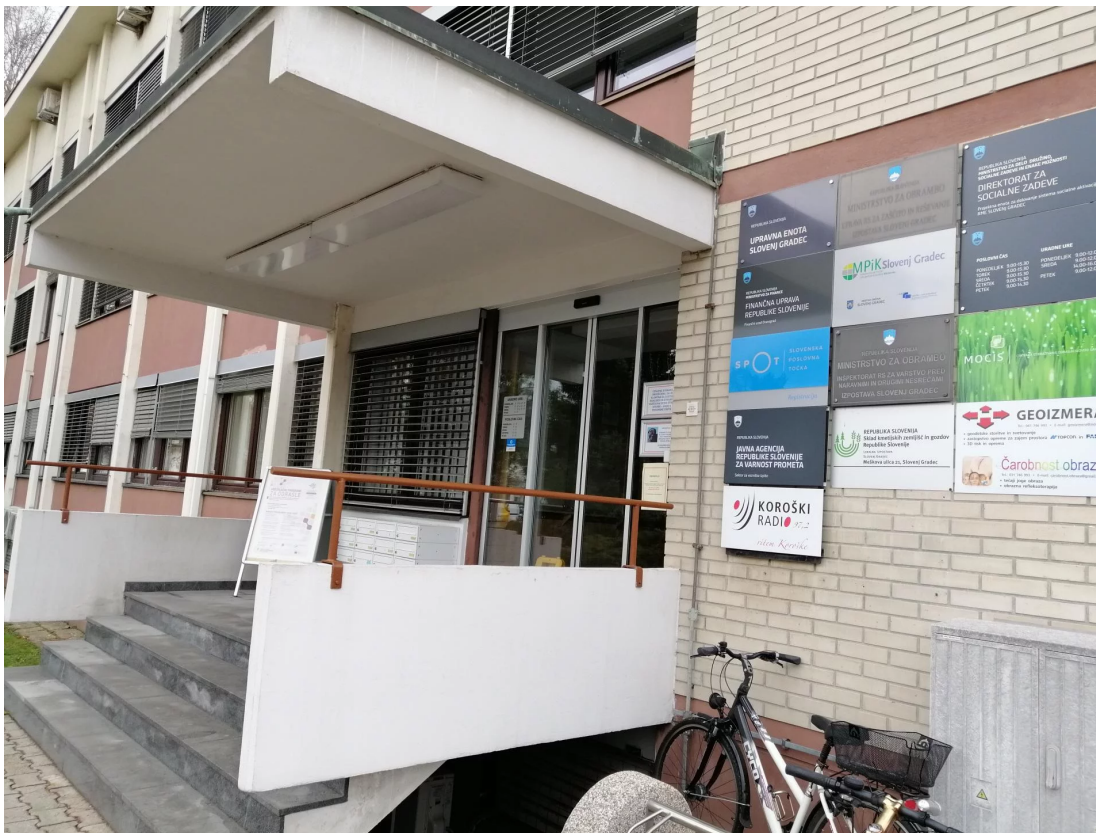
Upravna enota Slovenj Gradec se podobno kot tudi druge po državi spopada s kadrovsko stisko glede na vse naložene naloge. Ima 26 zaposlenih, kar je za skoraj petino manj kot pred desetimi leti, tako da je organizacija dela za vodstvo izziv. Beležijo strmo rast števila postopkov v zvezi s tujci, v zadnjih treh letih za 60 odstotkov.

Upravna enota Slovenj Gradec je ena izmed 58 upravnih enot v državi, spada med srednje velike in pokriva območji Mestne občine Slovenj Gradec in Občine Mislinja. Podobno kot v nekaterih drugih upravnih enotah po državi se tudi slovenjgraška pri poslovanju sooča s pomanjkanjem kadrov. "Pristojnosti se povečujejo, hkrati se je število postopkov na določenih področjih v zadnjih letih precej povečalo," je za STA povedala načelnica upravne enote Slovenj Gradec **Irena Sešelj**.

Kar 60-odstotno rast števila postopkov v zadnjih treh letih beležijo na področju postopkov s tujci. Glavnino predstavljajo enotna dovoljenja za prebivanje in delo, veliko je tudi postopkov združevanja družin, pa tudi razveljavitev dovoljenj. Vse je povezano s prihodom tuje delovne sile za deficitarna delovna mesta. Delodajalci z območja slovenjgraške upravne enote tujce največ zaposlujejo v **gradbeništvu** in avtoprevozništvu.

## OGLAŠEVANJE

Od lani so zabeležili tudi rast postopkov na področju **gradbeništva**. Med drugim zaradi nove **gradbene zakonodaje**, hkrati sta začela veljati nova občinska prostorska načrta v obeh občinah, na upravni enoti pa so zabeležili tudi precejšnje število vlog za izdajo gradbenih dovoljenj. Prihodnje leto pričakujejo obsežno menjavo osebnih izkaznic, v prihodnjih dveh letih pa tudi povečano število vlog pri menjavi vozniških dovoljenj.



### Nejc Strojnik

Kadrovske težave poskušajo reševati tako, da so uslužbenci usposobljeni za več vrst upravnih postopkov. Zadeve rešujejo v okviru delovnega časa, a prihaja do preobremenitev nekaterih zaposlenih, je povedala Sešljeva in dodala, da je poseben izziv delo ustrezno usklajevati.

### Lahko bi imeli 30 zaposlenih

"Smo starajoč se kolektiv, podobno kot pri ostalih se povečuje delež bolniških odsotnosti, tako da včasih s težavo uspemo zagotavljati vse storitve strankam," je dejala načelnica, ki rešitve vidi v povečanem kadrovskem načrtu za upravne enote. Razmeroma normalno delo bi zagotavljajo okoli 30 zaposlenih, ocenjuje.

Kadrovska stiska je predvsem posledica preteklih varčevalnih ukrepov, ko upravne enote niso smele nadomeščati upokojevanj, kar pa v zadnjem obdobju spet lahko. Varčevalni ukrepi so okrnili tudi njen finančni položaj, je opozorila Sešljeva. Vodstvo slovenjgraške upravne enote bo na težave, s katerimi se spopada, opozorilo tudi ministra za javno upravo Rudija Medveda, ki je potrdil udeležbo na drevišnji slovesnosti v Slovenj Gradcu ob 25-letnici uprave enote. Upravne enote so z delom formalno začele 1. januarja 1995, tako da skorajšnjo obletnico beležijo tudi druge upravne enote.



Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo prosto razmnoževati in distribuirati!

---

**Nejc Strojnik**

Upravna enota Slovenj Gradec ne leto v povprečju opravi okoli 9000 upravnih postopkov in prek 20.000 drugih upravnih nalog. Letno beleži okoli tisoč rojstev. Povečuje se število porok, v letu 2018 so jih opravili 91, podobna številka bo tudi letos. Že pred leti je upravna enota pravnomočno zaključila vse denacionalizacijske postopke.

[KARAVANKE](#) | [TUJE INVESTICIJE](#) | [GOSTUJOČE PERO](#)

## Zakaj v Sloveniji na javnem razpisu lahko zmaga turško podjetje, v Avstriji ali Nemčiji pa ne more?

Razvite članice EU izločijo poceni tujo konkurenco že v razpisnih pogojih. Uporabljajo dva pristopa: ukrepe za preprečevanje socialnega dampinga in zahtevo po vzajemnosti dostopa do trga javnih naročil.

Objavljeno

23. december 2019 06.00

Posodobljeno

23. december 2019 06.00



Odpri galerijo

FOTO: Tadej Regent/Delo



## [Jože P. Damijan](#)

Nadzorni svet Darsa je prejšnji teden potrdil izbor najugodnejšega ponudnika za gradnjo druge cevi predora Karavanke. Izbrani ponudnik Cengiz Group iz Turčije, ki naj bi drugo cev zgradil za 98,5 milijona evrov, je bil tudi po pogajanjih slabih šest odstotkov cenejši od drugega najugodnejšega ponudnika (konzorcij podjetij Kolektor CGP, Riko in turški Yapi Merkezi) in slabih 17 odstotkov cenejši od tretjega najugodnejšega ponudnika (konzorcij podjetij Implemia iz Avstrije in Švice ter CGP Novo mesto). S to izbiro je Darsu, na prvi pogled, uspelo na najbolj racionalen način (z dodatnimi pogajanjimi) izbrati cenovno optimalno ponudbo.

Izbira je bila morda cenovno optimalna za Dars. Vendar ni bila optimalna tudi z vidika Slovenije, se pravi z vidika celotnih makroekonomskih, zaposlitvenih in fiskalnih učinkov za Slovenijo. V nadaljevanju bom v petih točkah pokazal, zakaj izbira tujega ponudnika, čeprav je najcenejši, ni nujno optimalna tudi za državo.

## S tujimi izvajalci se dodana vrednost prelije v tujino

Prvič, ob izbiri tujega izvajalca in podizvajalcev se večina vrednosti investicije prelije v tujino. Vzemimo za primer tipičen gradbeni projekt v vrednosti 100 milijonov evrov in ga na podlagi povprečja gradbene panoge in povezav z drugimi panogami razdelimo na štiri ključne komponente dodane vrednosti (tabela 1). Če projekt izvedejo zgolj domači subjekti, vidimo, da se skoraj 70 odstotkov vrednosti razdeli med domače subjekte, dobrih 30 odstotkov pa se je z uvozom materiala in storitev prelije v tujino. Domači del dodane vrednosti se razdeli na neto plače (29,3 odstotka), na neto poslovni presežek (19,9 odstotka) in na davke (20,4 odstotka).

Če je glavni izvajalec iz tujine, vsi podizvajalci in dobavitelji pa so iz Slovenije, slovenskim subjektom v povprečju ostane le še slabih 43 odstotkov vrednosti projekta, 57 odstotkov vrednosti pa se prelije v tujino. Če delež domačih opravljenih podizvajalskih del in dobav pade le še na četrtno, kar se bo glede na napovedi očitno zgodilo pri gradnji druge cevi predora Karavanke, pa domačim subjektom ostane samo še 13 odstotkov celotne vrednosti projekta, skoraj 87 odstotkov pa se je prelije v tujino v korist tujih izvajalcev, podizvajalcev in dobaviteljev. Ob oddaji del tujim izvajalcem torej država tako rekoč vso vrednost investicije prelije v tujino.

Drugič, ob izbiri tujega izvajalca domači subjekti – podjetja, zaposleni, država – od projekta nimajo skoraj nič. V primeru stomilijonske investicije zaradi izbire tujega izvajalca domači delavci (poleg služb) izgubijo še za skoraj 25 milijonov evrov neto plač, domača podjetja pa za več kot 16 milijonov evrov amortizacije in dobičkov. Vse to se zdaj prelije v tujino.

## Tuji izvajalci ne plačujejo davkov v Sloveniji

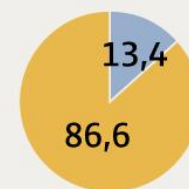
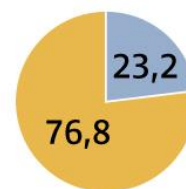
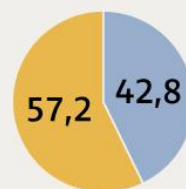
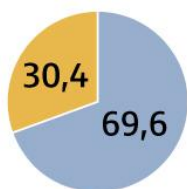
Tretjič, če od skupne cene projekta odštejemo znesek davkov, ki jih tuji izvajalci (podizvajalci, dobavitelji) ne bodo plačali v Sloveniji, domači pa bi jih (razlika znaša dobrih 15 milijonov evrov pri stomilijonski investiciji), lahko ugotovimo, da je za zasebnega investitorja sicer ugodneje izbrati nižjo tujo ponudbo. Če pa gre za javnega investitorja, kot sta Dars in Direkcija RS za infrastrukturo, je z izbiro tujega ponudnika država izgubila za dobrih 15 milijonov evrov davkov, ki bi se v primeru domačih izvajalcev vrnili v proračun. S fiskalnega vidika je torej za državo ugodneje izbrati domače izvajalce, dokler niso od tujih dražji za več kot 15 odstotkov.

## Razdelitev dodane vrednosti na domačo in tujo komponento

glede na obseg angažmaja domačih ponudnikov, v odstotkih

različica:	A	B1	B2	B3
	domači izvajalec 100 % domači podizvajalci ter dobavitelji	tuji izvajalec 100 % domači podizvajalci ter dobavitelji	tuji izvajalec 50 % domači podizvajalci ter dobavitelji	tuji izvajalec 25 % domači podizvajalci ter dobavitelji
<b>BRUTO STROŠEK DELA</b>				
domači	45,1	25,5	13,2	7,1
tuji	0	19,6	19,6	19,6
<b>DOBIČEK + AMORTIZACIJA</b>				
domači	19,9	12,7	6,6	3,6
tuji	0	7,2	7,2	7,2
<b>DAVKI (SKUPAJ)</b>	20,4	13,5	8,0	5,2
davki na plače	15,8	8,9	4,6	2,5
drugi davki	4,6	4,6	3,3	2,7
<b>UVOŽEN MATERIAL IN STORITVE</b>	30,4	30,4	50,0	59,8
skupaj	100	100,0	100,0	100,0

ostane v Sloveniji  
prelije se v tujino



**DELO** Vir: Surs in Ajpes; izračuni avtorja

INFOGRAFIKA: Delo

## Tuji izvajalci ne zaposlujejo domače delovne sile

Četrtrič, če upoštevamo še, da tuji izvajalec zaposluje lastno (tujo) delovno silo, dobimo zaradi njegove izbire negativen učinek na domačo zaposlenost. Infrastrukturalna investicija v vrednosti sto milijonov evrov neposredno pomeni angažma 978 obstoječih ali novih delovnih mest v gradbenem sektorju samem ter posredno še angažma 1276 delovnih mest v drugih, prek dobaviteljskih tokov povezanih panogah. Skupno investicija v takšni vrednosti torej neposredno ali posredno vpliva na 2245 delovnih mest (obstoječih ali novih). Če projekt dobijo tuja podjetja, smo torej ta delovna mesta podarili tujcem.

S tem pa domača država ne izgubi samo delovnih mest, ampak tudi dohodnino in prispevke v pokojninsko in zdravstveno blagajno. Kot sem pokazal že zgoraj, se z izbiro tujih izvajalcev investitor odloči, da se proračun in socialne blagajne odpovedo prilivom v vrednosti 15 odstotkov investicije.

## S tujimi izvajalci se država odpove multiplikativnim učinkom

In petič, infrastrukturne investicije so najboljši stimulus za domače gospodarstvo. Vezane so na gradbeno dejavnost, ki ima med vsemi panogami tradicionalno največji multiplikativni učinek na druge panoge. Vsak evro začetne investicije spodbudi skupno povečanje BDP v višini 2,28 evra. Z izbiro tujih izvajalcev se država odpove tem multiplikativnim učinkom, ki bi sicer nastali, če bi domača izvajalska podjetja najemala domače podizvajalce in dobavitelje, ki bi več zaposlovali in investirali, in če bi domači delavci, zaposleni pri izvajalcih, podizvajalcih in dobaviteljih, trošili v Sloveniji. Z izbiro tujega izvajalca gre vse to v tujino in povečuje BDP in dohodke prebivalcev neke druge države. Z izbiro tujih izvajalcev torej država stimulira tuje gospodarstvo namesto domačega. Ob ohlajanju gospodarske rasti je to še toliko bolj pomembno.

## Nepoštena konkurenca zaradi socialnega dampinga

O tem Dars in 2TDK ne razmišljata, morala pa bi razmisliti vlada, ali želi javni denar prelivati v tujino ali pa ga nameniti za stimuliranje domačega gospodarstva in ustvarjanje domačih



delovnih mest. Tako investitorji kot vlada pa bi se morali zavedati tudi, da bodo te izgube za domače subjekte nastale predvsem zato, ker so bili tuji izvajalci na projektu izbrani zaradi uporabe prakse socialnega dampinga. Če tuji ponudniki na javnih razpisih v Sloveniji prihajajo iz držav z nižjo ravno plač oziroma nižjo stopnjo pravic zaposlenih, njihove ponudbe že samodejno vključujejo socialni damping, saj lahko zgolj zaradi razlike v ravni plač med Slovenijo in matično državo na razpisu nastopajo z nižjo ponudbeno ceno.

Ko razlika v ravni plač v gradbenem sektorju med Slovenijo in matično državo tujega ponudnika znaša 30 odstotkov (takšna je približno razlika v povprečnih plačah v **gradbeništvu** med Slovenijo in Turčijo) in ko je udeležba domačih podizvajalcev in dobaviteljev v projektu le četrtinska (kot je primer gradnje druge cevi predora Karavanke), lahko tuji ponudnik zgolj zaradi nižjih plač nastopi na razpisu s ponudbeno ceno, ki je nižja od cene domačih podjetij za 11,4 odstotka. Če razlika v plačah v gradbenem sektorju znaša 50 odstotkov, lahko tuji ponudnik nastopi na razpisu s ponudbeno ceno, ki je od ponudbene cene konzorcija domačih podjetij nižja za skoraj petino (za 19 odstotkov).

Ponudniki gradbenih storitev iz držav z občutno nižjo ravno povprečnih plač v **gradbeništvu** lahko torej na javnih razpisih v Sloveniji zgolj zaradi uporabe prakse socialnega dampinga ponudijo tudi deset ali celo 20 in več odstotkov nižje ponudbene cene in s tem izločijo domače ponudnike.



Ob izbiri tujega izvajalca in podizvajalcev se večina vrednosti investicije prelije v tujino. FOTO: Jure Eržen/Delo

## Prakse razvitih držav EU

Tega se vse razvite države EU zavedajo. V nobeni izmed njih, z Avstrijo in Nemčijo na čelu, turški, kitajski ali drugi poceni izvajalci nikakor ne morejo na javnih razpisih pridobiti velikih gradbenih infrastrukturnih projektov.

Kako je torej mogoče, da v isti EU, kjer velja isto pravo, lahko v Sloveniji turški konkurenti pridobijo velike gradbene projekte, kitajski izvajalci pa si jih obetajo? Odgovor se skriva v nepojmljivi brezbriznosti in kratkovidnosti naših odločevalcev, ki se ne zavedajo strateškega pomena **gradbeništvu** in infrastrukturnih projektov za spodbujanje domačega gospodarstva in delovnih mest.

Razvite članice EU izločijo poceni tujo konkurenco že v razpisnih pogojih. V ta namen uporabljajo predvsem dva pristopa, in sicer, prvič, ukrepe za preprečevanje socialnega dampinga in, drugič, zahtevo po vzajemnosti dostopa do trga javnih naročil.

## Ukrepi za preprečevanje socialnega dampinga v EU

Uporaba prakse socialnega dampinga pri izvajanju storitev znotraj EU je prepovedana. Področje izvajanja storitev v drugih članicah EU urejajo tri direktive o naporitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (96/71/ES, 2014/67/EU in 2018/957/EU). Njihov namen je ob spodbujanju svobode opravljanja storitev med članicami EU predvsem zagotoviti pošteno konkurenco med ponudniki storitev. Zadnji dve direktivi članicam omogočata, da od tujih izvajalcev storitev zahtevajo dosledno upoštevanje ureditve nagrajevanja v gostujoči državi.

To pomeni upoštevanje splošnih, regionalnih in panožnih kolektivnih pogodb v gostujoči državi ter enake plače, bonuse, olajšave in povračila za hrano in namestitve za iste profile zaposlenih, kot veljajo v gostujoči državi. V praksi to pomeni, da mora slovensko podjetje, ki izvaja gradbene storitve v Avstriji, svojim zaposlenim plačevati enake bruto plače in dodatke, kot veljajo v Avstriji. Podjetje iz druge članice EU ali iz tretje države pri kandidiranju na javnih razpisih svoje konkurenčne prednosti torej ne more graditi na nižjih stroških

dela.

Kako je torej mogoče, da turško podjetje zmagala na javnem razpisu v Sloveniji na podlagi nižje cene delovne sile? Problem je banalen in tipično birokratsko slovenski. Pri izvajanju obeh direktiv EU v praksi v Sloveniji obstaja težava omejene veljavnosti kolektivne pogodbe znotraj gradbene dejavnosti, zaradi česar načeloma tujim ponudnikom iz držav članic EU in tretjih držav z nižjimi standardi zaščite pravic zaposlenih ni treba spoštovati minimalnih standardov zaščite pravic zaposlenih, določenih v kolektivni pogodbi za **gradbeništvo**. Problem je v 12. členu zakona o kolektivnih pogodbah, ki veže razširjeno veljavnost celotne ali dela kolektivne pogodbe na to, ali je kolektivno pogodbo sklenil en ali več reprezentativnih sindikatov in eno ali več reprezentativnih združenj delodajalcev, katerega člani zaposlujejo več kot polovico vseh delavcev pri delodajalcih. Ta pogoj v Sloveniji ni izpolnjen.

Rešitev problema je preprosta – treba bi bilo spremeniti drugo točko 12. člena zakona o kolektivnih pogodbah in črtati določilo števila zaposlenih za ugotovitev pogoja reprezentativnosti. S tem bi postala kolektivna pogodba v **gradbeništvu** splošno veljavna in bi jo morali spoštovati vsi – tako domača kot slovaška ali turška in kitajska gradbena podjetja, in problem socialnega dampinga bi bil rešen.



Gradnja druge cevi predora Karavanke na avstrijski strani. FOTO: Jože Suhadolnik/Delo

## Zahteva po vzajemnosti dostopa do trga javnih naročil

Zaradi nevarnosti konkurence neevropskih gradbenih podjetij, predvsem kitajskih in turških, je evropski svet pozval evropsko komisijo in članice k ukrepanju, ker morajo »zaščititi svoje interese ob upoštevanju nepoštenih praks tretjih držav, pri tem pa v celoti uporabiti instrumente trgovinske zaščite in naša pravila o javnem naročanju ter zagotoviti dejansko vzajemnost pri javnih naročilih s tretjimi državami«. V ta namen je evropska komisija julija izdala *Smernice o udeležbi ponudnikov in blaga tretje države na trgu javnih naročil EU* (C(2019) 5494 final).

Te smernice dajejo članicam EU možnost izločitve ponudnikov, ki nimajo zagotovljenega dostopa do trga javnih naročil EU, da sprejmejo ukrepe v primeru ponudb z neobičajno nizkimi cenami in da zahtevajo, da ponudniki iz tretjih držav upoštevajo enako kakovost kot ponudniki iz EU. Prva možnost omogoča članicam EU izločitveni pogoj, da lahko na javnih razpisih sodelujejo zgolj podjetja iz ene izmed 20 podpisnic sporazuma o vladnih naročilih (GPA), sklenjenega v okviru Svetovne trgovinske organizacije. Avstrija, denimo, s tem pogojem izloča podjetja iz Turčije in Kitajske, ki niso podpisnice sporazuma GPA.

Zakaj slovenski Dars in 2TDK nista uporabila tega izločitvenega pogoja pri javnih razpisih za Karavanke in drugi tir? V Darsu pravijo, da teh smernic ne poznajo, nato pa, da jih ne morejo upoštevati, ker niso del zakona o javnih naročilih. Vendar je to slab izgovor, saj za spoštovanje smernic EK to ni pogoj. Italijansko sodišče je namreč v dveh sodbah razsodilo v korist domačih neizbranih ponudnikov, ki sta se pritožila na izbor konkurentov iz držav, ki niso podpisnice sporazuma GPA.

V Sloveniji gre torej predvsem za nerazumevanje pomena infrastrukturnih investicij in uravnavanja razpisnih pogojev z namenom izločitve ponudnikov, ki uporabljajo nepošteno poslovne prakse ali prihajajo iz držav, ki slovenskim podjetjem ne omogočajo vzajemnosti pri dostopu do trga javnih naročil. Potrebne bodo korenite spremembe predvsem v praksi postopkov javnih naročil in uvedba ureditev, kot jih poznajo v razvitih članicah EU.

*Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža mnenja stališča uredništva.*

Hitorastoča podjetja, Slovenija, 2018

**V 2018 delovalo 18 % hitorastočih podjetij več kot v letu 2017**

V letu 2018 je delovalo v industriji, **gradbeništvu** in poslovnih storitvah v Sloveniji 1.147 hitorastočih podjetij (glede na rast števila zaposlenih) ali za 18 % več kot v letu 2017. Število teh podjetij se je v 2018 najbolj povečalo v **gradbeništvu**.

23.12.2019 | končni podatki

DELI OBJAVO:

Andrejka Šivic

[Povpraševanje po podatkih](#)**V 2018 delovalo 1.147 hitorastočih podjetij**

Med podjetji v dejavnosti industrija, **gradbeništvu** in poslovne storitve, ki so zaposlovala vsaj 10 oseb, je bilo v letu 2018 1.147 hitorastočih podjetij (glede na rast števila zaposlenih) ali 18 % več kot v letu 2017. Število teh podjetij se je v letu 2018 povečalo v glavnem zaradi povečanja števila podjetij v **gradbeništvu** (za 58 podjetij), v predelovalnih dejavnostih (za 32 podjetij) in v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (za 29 podjetij).

Velika večina hitorastočih podjetij (tri četrtine) je v letu 2018 glede na svojo dejavnost spadala v naslednja štiri področja dejavnosti: predelovalne dejavnosti; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil; promet in skladiščenje; **gradbeništvu**.

Med hitorastočimi podjetji je bilo 7,8 % (90) podjetij mlajših od pet let.

**Hitorastoča podjetja zaposlovala za 13,3 % več oseb kot v letu 2017**

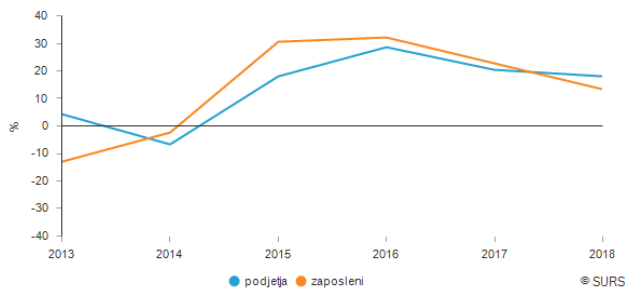
Vsa hitorastoča podjetja so v letu 2018 zaposlovala 78.108 oseb, to je za 13,3 % več kot v prejšnjem letu. Število zaposlenih se je v teh podjetjih najbolj povečalo v predelovalnih dejavnostih (za 8.272).

Največ oseb so zaposlovala hitorastoča podjetja v predelovalnih dejavnostih (45,4 %); sledila so hitorastoča podjetja v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (ta so zaposlovala 11,3 % oseb) in hitorastoča podjetja v dejavnosti promet in skladiščenje (11,3 % oseb). Hitorastoča podjetja je v letu 2018 zaposlovalo povprečno 68 oseb.

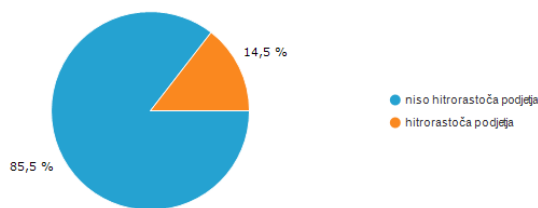
**Med podjetji z vsaj 10 zaposlenimi 15 % hitorastočih podjetij**

Med vsemi podjetji z vsaj 10 zaposlenimi v industriji, **gradbeništvu** in poslovnih storitvah je bilo v letu 2018 približno 15 % hitorastočih podjetij, kar je za dve odstotni točki več kot v letu 2017. Zaposlovala pa so skoraj 18 % oseb od vseh, ki so bile zaposlene v podjetjih z vsaj 10 zaposlenimi.

**Podrobneje razčlenjeni podatki o hitorastočih podjetjih** za leto 2018, tudi po kohezijskih in statističnih regijah, bodo objavljeni v podatkovni bazi SiStat na spletnih straneh Statističnega urada RS 23. januarja 2020.

**Letna stopnja rasti števila hitorastočih podjetij in števila zaposlenih v njih, Slovenija**

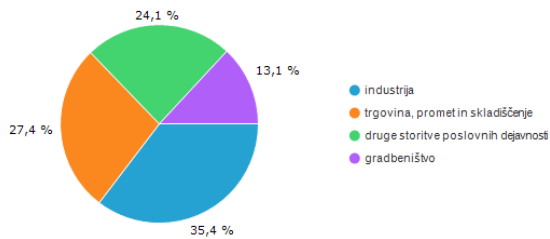
Vir: SURS

**Podjetja<sup>1)</sup> z vsaj 10 zaposlenimi, Slovenija, 2018**

© SURS

1) Upoštevana so tržna podjetja v področjih dejavnosti industrija, **gradbeništvu** in poslovne storitve.  
Vir: SURS

## Hitrorastoča podjetja, Slovenija, 2018



© SURS

Vir: SURS

## Hitrorastoča podjetja, Slovenija

	2017	2018	$\frac{2018}{2017}$
	število		indeks
Podjetja	972	1.147	118,0
Zaposleni	68.922	78.108	113,3

Vir: SURS

Obiščite tudi našo podatkovno bazo SiStat.



## Dan inovativnosti v JUB-u

V JUB-u skladno s sprejeto strateško politiko podjetja uresničujemo zaveze, ki so jih na področju razvoja potrdili v svojih poslovnih načrtih. Ti vključujejo tudi širitev in poglobljeno sodelovanje z raziskovalci z različnih strokovnih področij, ki delujejo v naših javnih raziskovalnih organizacijah (JRO). Tak inovativen pristop na področju razvoja že koristijo nekatera napredna in v prihodnost usmerjena podjetja, k temu pa jih s svojimi zahtevami spodbujajo kupci, ki si želijo še boljših uporabniških izkušenj in nenehnihboljšav gradbenih materialov. Strokovnjake, ki na svojih znanstvenih področjih delujejo v okviru JRO-jev, je podjetje preko razvojnega izziva Gradimo prihodnost z JUB-om k sodelovanju povabilo že v letošnjem maju, prve rezultate pa že prinaša konferenca Pot do tržne inovacije, ki je novembra potekala v prostorih Jubovega razvojnega oddelka v Dolu pri Ljubljani in na kateri je svoje rešitve JUB-u predstavilo kar 12 slovenskih strokovnjakov.

"V JUB-u se zavedamo, da je razvoj gonilo napredka, in da je trajnejše in bolj poglobljeno sodelovanje s centri znanja za nas pomemben razvojni korak do kakovostnih inovacij in tržno zanimivih rešitev, ki bodo ustrezale najnovejšim zahtevam v gradbeništvu in jih nameravamo ponuditi našim uporabnikom," je poudaril izvršni direktor družbe mag. Željko Kovačević. "Kot podjetje želimo biti inovativni in se v zahtevnem konkurenčnem okolju poskušamo razlikovati od drugih ponudnikov. Pri razvoju novih izdelkov nameravamo ideje in rešitve prenesti v našo proizvodnjo, zato vrata za sodelovanje na široko odpiramo prav raziskovalcem ali ekipam visoko usposobljenih strokovnjakov, ki delujejo na različnih znanstvenih področjih."

**Več na [www.jub.si](http://www.jub.si)**



11:06

<https://www.preberi.si/content/view/25203064-Slove...>

1 / 1

## Slovenska detektivka o nadzoru alkoholizarnih delavcev: Skrita sem obveščala policijo in opazovala,

Večer

PONEDELJEK, 23. DECEMBER 2019 OB 10:30

Zasebna detektivka Bernarda Škrabar ugotavlja, da je alkohola na delovnem mestu največ v proizvodnji, **gradbeništvu** in celo med vozniki tovornjakov, drog pa v stresnih službah

Vir  
Komentarji(0)   
Obrazec



# 70 let delovanja Zavoda za gradbeništvo Slovenije

ZAVOD ZA **GRADBENIŠTVO** SLOVENIJE (ZAG) JE 12. NOVEMBRA 2019 NA LJUBLJANSKEM GRADU OBELEŽIL ČASTITLJIVIH 70 LET DELOVANJA. OB TEJ PRILOŽNOSTI SO PRVIČ V ZGODOVINI PODELILI NAGRADO ZA ŽIVLJENJSKO DELO NA PODROČJU POTRESNO VARNE GRADNJE ZIDANIH OBJEKTOV AKADEMIKU PROFESORJU DR. MIHI TOMAŽEVIČU. OSREDNJI GOVOREC NA PRIREDITVI JE BIL MINISTER ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT, DR. JERNEJ PIKALO. SLAVNOSTNEGA DOGODKA SE JE UDELEŽILO PREKO 350 GOSTOV IZ DESETIH **DRŽAV**.

FOTO // Arhiv ZAG



Udeležence slavnostne akademije je uvodoma nagovoril direktor Zavoda za gradbeništvo Slovenije doc. dr. Aleš Žnidarič

**D**irektor Zavoda za **gradbeništvo** Slovenije doc. dr. Aleš Žnidarič je v svojem nagovoru izpostavil: „70 let je spoštljivo dolga doba. Ko je leta 1949 Ljudska RS ustanovila našega predhodnika, Gradbeni inštitut Slovenije, sta bila na primer ustanovljena tudi Inštitut Jožef Štefan in Centralna tehnična knjižnica. In po vseh teh letih naš cilj ostaja nadaljevati tradicijo raziskovalnega in strokovnega dela Gradbenega inštituta Slovenije, ki se je kmalu preimenoval v Zavod za raziskavo materialov in konstrukcij in ki je bil eden osrednjih gradbenih inštitutov v nekdanji državi. V zadovoljstvo mi je, da vsa leta sledimo začrtani poti, zaradi česar smo prepoznavni doma in še bolj v tujini. Danes se nas trudi 218, od tega ima več kot 80% sodelavcev univerzitetno izobrazbo, med nami je 64 doktorjev znanosti“.

Znanstvena in RR dejavnost je prva ključna komponenta delovanja ZAG-a. Raziskave so pretežno aplikativno naravnane, številne so tesno povezane z domačo in tujo stroko. Sočasno ZAG vzdržuje neposredni stik z najnovejšimi znanstvenimi spoznanji. To dokazuje objavljena statistika, po kateri je ZAG na 7. mestu v Sloveniji po črpanju sredstev iz Obzorij 2020.

Zbrane ugledne goste iz Slovenije in tujine sta nagovorila predstavnica Združenja evropskih nacionalnih raziskovalnih centrov na področju cestnega transporta FEHRL, Maria de Lurdes Antunes in predstavnik Združenja evropskih nacionalnih gradbenih laboratorijev ENBRI, Johan Vyncke.



Osrednji govorec na akademiji je bil minister za izobraževanje, znanost in šport, dr. Jernej Pikalo.

Minister za izobraževanje, znanost in šport dr. Jernej Pikalo je poudaril velik pomen komplementarnosti temeljnih in aplikativnih raziskav. To velja tudi za področje **gradbeništva** in vključuje razvoj novih materialov, izboljšanje infrastrukture in varovanja okolja, in drugih ukrepov, ki so namenjeni ljudem: „Zavod za **gradbeništvo** od leta 1949 vse kar počne, počne predvsem v dobro vseh nas. Zato, da so naša bivališča boljša, zato, da so naše komunikacije v smislu cest in vsega tega boljše, bolj varne, drugačne.“

V zaključku slavnostne akademije je ZAG prvič podelil nagrado za življenjsko delo, ki jo je za svoje dosežke na področju potresno varne gradnje zidanih objektov prejel akademik profesor dr. Miha Tomaževič. ■

Akademik profesor dr. Miha Tomaževič je eden izmed najvidnejših slovenskih inženirjev na področju **gradbeništva**, ki ga bogatijo izvrstni raziskovalni dosežki in predvsem njihova zavidljiva vpeljava v prakso. Dr. Tomaževič na področju raziskav zidanih konstrukcij pri potresni obtežbi sodi v sam svetovni vrh.

Nepozabni so njegovi dragoceni prispevki pri popotresni obnovi stavb v Posočju in Furlaniji. Dr. Tomaževič redno gostuje na uglednih tujih univerzah. Imel je več kot 60 predavanj in seminarjev na različnih univerzah in raziskovalnih inštitutih v ZDA, Italiji, Nemčiji, Grčiji, na Japonskem, Kitajskem, v Čilu in Mehiki. Je član uredniških odborov revij *European Earthquake Engineering* in *Bulletin of Earthquake Engineering*. Dr. Tomaževič je avtor številnih knjig in člankov. Za svoje delo je prejel številne mednarodne nagrade, omenimo samo najbolj prestižno, Scalzi Research Award, ki mu jo je v letu 2005 podelilo ameriško Združenje za zidane konstrukcije (The Masonry Society).

Dolga leta je vodil Odsek za potresno **inženirstvo** in bil med leti 1996 in 2005 tudi direktor ZAG-a. Leta 2001 je postal izredni, leta 2009 pa redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Je tudi član Slovenske inženirske akademije.



Prof. dr. Miha Tomaževič je prejel nagrado za življenjsko delo.



Slavnostna akademija je potekala na Ljubljanskem gradu



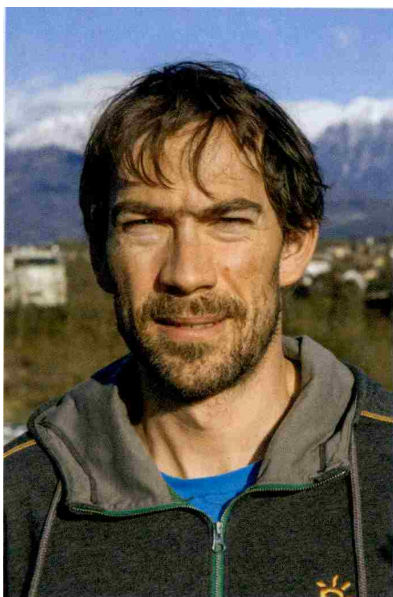


# ALPINIST MORA DOBRO POZNATI SEBE IN SVOJE ZMOŽNOSTI

Alpinist Aleš Česen iz Kranja je letos postal pripadnik Športne enote Slovenske vojske kot šesti alpinist v njeni zgodovini. Je lastnik več prvenstvenih smeri v indijski Himalaji, najuspešnejši slovenski alpinist po izboru Planinske zveze Slovenije v letih 2017 in 2018 ter dvakratni dobitnik najprestižnejše mednarodne alpinistične nagrade zlati cepin. Nagrado je skupaj s soplezalcema Luko Stražarjem in Britancem Tomom Livingstonom prejel prav letos za premierni vzpon na 7145 metrov visok pakistanski očak Latok I po severnem ostenju, ki so ga poskušale sicer že štirideset let osvojiti številne alpinistične odprave. Slovensko-britanska naveza je bila šele druga, ki je stopila na njegov vrh. Zaposlitev v Slovenski vojski bo Česnu olajšala treninge in priprave na nove alpinistične podvige, saj se že prihodnje leto vrača v gorovje Karakorum, ki ga poleg domačih gora najbolj navdušuje.

Besedilo: Jerneja Ormrodnik

Aleš Česen je poudaril, da je v gorah pomembno osebno ujemanje s soplezalci, saj pride na takšnih odpravah vedno do slabega počutja, utrujenosti in nevarnih situacij, zato ni časa za spore. Z Lukom Stražarjem, s katerim sta že večkrat plezala, sta Britanca Toma Livingstona pred odhodom v Pakistan preizkusila v domačih gorah in kmalu je bilo jasno, da se bodo dobro razumeli. »Da smo poskušali Latok I lani osvojiti v navezi treh, je imelo nekaj prednosti tudi pri delitvi teže opreme. Predvsem pa se pri večjem številu plezalcov nekoliko prerazporedi psihično breme, saj ima vsak kdaj slab



zmotno mislijo, da sem veliko plezal s svojim očetom. Največ sem pravzaprav preplezal s svojim mlajšim bratom,« je pojasnil. Tudi brat je bil najprej na alpinistični poti, vendar se je po koncu študija preusmeril na druga področja. Študiral pa je, kot je pripomnil, za vsak slučaj tudi sam in končal študij fizike ter doktoriral na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo. Kmalu je spoznal, da ta poklic ni zanj, in se odločil za gore, kljub temu pa je študij končal. »Česar se lotim, želim končati,« je poudaril, vendar ne za vsako ceno, kar je v alpinizmu najpomembnejše. »Poznati je treba sebe in svoje zmožnosti ter na podlagi izkušenj pravilno oceniti, kdaj postane nekaj preveč tvegano,« je svojo filozofijo opisal Aleš Česen.

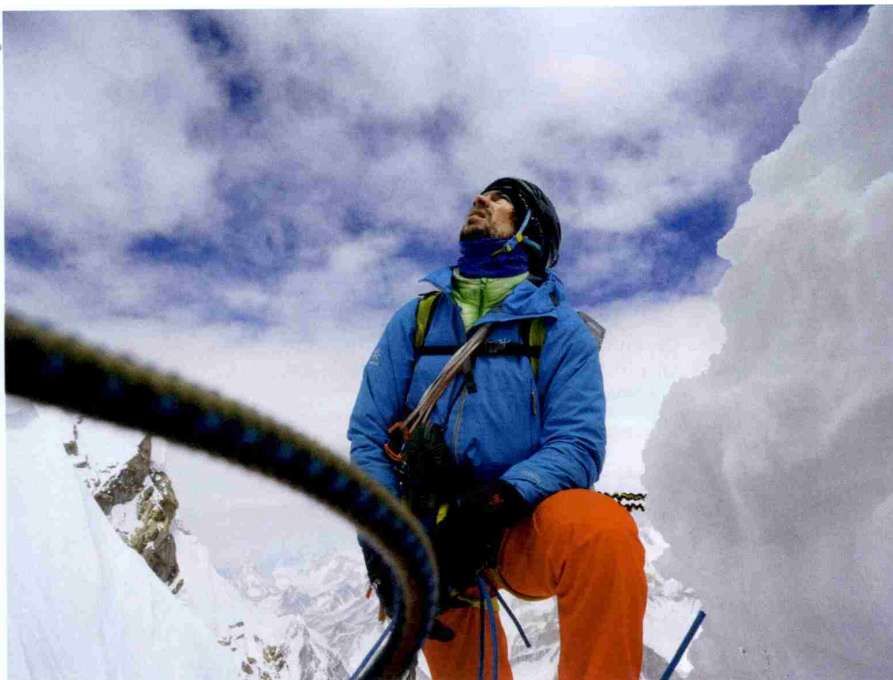
## PO 40 LETIH OSVOJILI VRH, KI JE MNOGE PUSTIL PRAZNIH ROK

Lani je v alpinističnem svetu odmeval uspešen vzpon na vrh sedemtisočaka Latok I, na katerega že dolgo ni stopila človeška noga. Prvič ga je po južni strani osvojila japonska odprava leta 1979, nato pa je desetletja številnim alpinistom gora prekrizala načrte. Vse do lanskega 9. avgusta, ko so po 2400 metrov dolgi steni na severni strani nanj priplezali Aleš Česen, Luka Stražar in Tom Livingston. »Na vrhu kakšnega posebnega občutka zmagošlavja še ni bilo in predvsem ni smelo biti, saj nas je čakal še nevaren sestop. Pri vračanju je bil največji izziv nočno plezanje, saj se nismo smeli izgubiti, da ne bi prišli do preveč izpostavljenih delov. Bili smo tudi že utrujeni, zato smo morali biti toliko bolj osredotočeni na spust. Sprostili smo se šele pod steno na ledeniku, dokončno pa v baznem taboru,« je spomine na podvig povzel Aleš Česen. Uspeh so alpinisti pripisali kombinaciji kar nekaj dejavnikov: vrhunski pripravljenosti, izkušnjam, občutku za iskanje najboljših smeri, taktičnemu razmišljanju, kar je vključevalo plezanje ponoči in, ne nazadnje, sreči z razmerami in vremenom.

Aleša Česna, člana Alpskega gorniškega kluba, smo ujeli med zadnjimi pripravami pred potovanjem na Antarktiko, kjer opravlja vodniško delo za tujo agencijo. Po snegu in ledu vodi stranke, ki si lahko privoščijo izkušnjo s konca sveta, predvsem pa skrbi za njihovo varnost. Tokrat gre na Antarktiko drugič, o njej pa je z nasmeškom povedal, da je bela, ravna in zato nekoliko dolgočasna. Kot alpinist pogreša pogled na vertikale. Rodil se je v plezalno-alpinistični družini, saj je njegov oče športni plezalec in alpinist Tomo Česen. Kljub temu ni bil že od nekdaj odločen, da bo šel po njegovih stopinjah. Resda je večino otroštva preživel v hribih in stenah, saj je najprej treniral športno plezanje, gore pa je začel odkrivati šele v srednji šoli. Leta 2003 se je prvič udeležil alpinistične odprave v Kirgizijo. »Ljudje



dan in takrat je pomembno, da ima okoli sebe prave ljudi,« je razmišljal Aleš Česen. V gorah so meje tako fizične kot psihološke narave. »Oboje je na preizkušnji. Vsekakor me pri alpinizmu zanimajo težki izzivi nekje visoko. To, da ne veš, ali boš zmogel, daje motivacijo. Psihološko trdnost pa prinesejo predvsem izkušnje. Najpomembnejše je, da dobro poznaš sebe v različnih razmerah. Tega nimam od nekdaj. Včasih se glede kakšnih ravnanj v preteklosti kar nekoliko zgrozim,« je iskreno povedal 37-letnik in dodal, da je izbor gora, ki bi jih nekdo rad preplezal, za alpinista osebna stvar. »Zame je





to kombinacija izziva in lepote oziroma privlačnost neke smeri, pomembno pa je tudi, da ni prenevarno. Zdi se mi pomembno, da je varnost čim bolj odvisna od mene. To seveda ne pomeni, da je varno, temveč da je predvsem od mene odvisno, ali bo varno ali ne, in ne zgolj od sreče.« Česen je plezal že marsikje po svetu in prvi zlati cepin osvojil leta 2015 za prvenstveno smer na Hagšu v Himalaji skupaj z alpinistoma Markom Prezljem in Lukom Lindičem. Poleg domačih gora mu je vseč predvsem gorovje Karakorum: »Zaradi izjemno strmih hribov pa tudi zaradi kulture, ki je sodobni turizem še ni spremenil. Ko te tam domačin povabi na čaj, je njegova gostoljubnost še iskrena.«

#### **ALPINIST, KI SI KRUH SLUŽI Z GORSKIM VODNIŠTVOM**

Aleš Česen se poklicno preživlja z gorskim in turnosmučarskim vodenjem. »Delati s

strankami ni vedno lahko, vendar imam večinoma dobre izkušnje. Najbrž ljudje, ki radi hodijo v hribe, razmišljajo podobno kot jaz,« je o svojem delu povedal alpinist in poudaril, da je za vsem tem veliko izkušenj, odgovornosti in odsotnosti. Obvestila, da bo postal pripadnik Športne enote Slovenske vojske, je bil letos zelo vesel, saj mu bo to olajšalo priprave na nove alpinistične podvige. »Živeti od alpinizma je težko, odprave so drage. Nekaj stroškov pokrijejo naše zveze, nekaj sponzorji, veliko pa vložimo tudi sami. Delodajalci ne dopuščajo več dvomesečnih odsotnosti, kot so nekoč,« je o odpravah spregovoril Aleš Česen in opozoril, da je slovenski alpinizem danes po njegovem mnenju v krizi, saj ni veliko ambicioznih alpinistov. »Družba je taka, da zahteva instantne uspehe. Veliko alpinističnih odprav, sploh na najvišje vrhove, pa je zelo negotovih. To pomeni, da mora biti alpinist pripravljen po

mesecu ali dveh popolne predanosti domov priti praznih rok, saj višje, kot greš, bolj so razmere negotove. Zato ni veliko takšnih, ki bi bili za uspeh, ki ni stoodstotno verjeten, pripravljeni tvegati svoje čas, energijo in denar.« Česen je še poudaril, da je alpinizem širok pojem in da je težko reči, kaj ga pravzaprav opredeljuje, saj bo vsak na to odgovoril po svoje. »Zame je alpinizem nekaj tehnično težko izvedljivega, nekje visoko. Ali je osmica spredaj ali ne, ni tako pomembno, je pa seveda razlika, ali plezaš na 6000, 7000 ali 8000 metrih. Tam ne moreš plezati tako težkih smeri, kot bi jih niže, saj so razmere zaradi višine povsem drugačne,« je pojasnil Kranjčan, ki se prihodnje leto odpravlja na novo odpravo. Tokrat odhaja z alpinistom Lukom Lindičem, in to ponovno v Karakorum, kjer bo njun cilj preplezati najvišji sedemtisočak, 7952 metrov visok Gašerbrum III. »Do osem tisoč mu manjka le nekaj metrov, kar je odlično, saj je tudi dovoljenje za vrh pol cenejše,« je z nasmehom pojasnil Aleš Česen. »Z Lukom sva si zamislila neko prvenstveno smer, izvedba tega pa je odvisna od marsičesa. Na Karakorumu je vreme zelo nestabilno in nemogoče je napovedati uspeh takih načrtov.«

#### **PRI AKLIMATIZACIJI NI BLIŽNJC**

Kako pa poteka povprečen dan vrhunskega alpinista? »Veliko smo v hribeh, se pa tudi pri tem alpinisti razlikujemo. Jaz ne izvajam treningov na športni infrastrukturi, kar je težava v slabem vremenu, še vedno pa lahko takrat naredim kakšen lažji kondicijski treningi in grem teč, na primer. Pomembno je vzdrževati kondicijo in trenirati na zahtevnem terenu ter upoštevati, da je trening situacijski. Za kondicijo je pozimi dober tudi trening turne smuke,« je odgovoril Aleš Česen. Poudaril je še, da je za plezanje na višini nujna dobra fizična pripravljenost, pri aklimatizaciji pa, čeprav je bil že velikokrat visoko, ni bližnjic.

#### **ČE NE PLEZA, SMUČA – TUDI S SINOVOMA**

Alpinist je ocenil, da bi bilo fizično gledano mogoče izvesti okoli dve odpravi na leto, v resničnosti pa je tudi zaradi časa in financ mogoča le ena na leto ali največ dve. »Če imaš družino, moraš upoštevati tudi to, da te ni kakšen mesec ali več,« je poudaril in dodal, da sta razumevanje in podpora domačih zelo pomembna. Oče dveh fantkov, starih štiri in osem let, je priznal, da ni lahko in da so slaba stran alpinizma prav odsotnosti. Po drugi strani pa je sam zrasel v taki družini in zato nima slabih spominov: »Velikokrat se poskušam spomniti, kako sem doživljal zadnjo večjo odpravo očeta, ko sem bil približno istih let kot moj starejši sin. Ne spomnim se, da bi imel kakšne travme. Vedel sem, da je nekje v hribeh in da se čez nekaj časa vrne. To je bilo del družine.« Kaj pa počne alpinist, kadar ne pleza? »Smuča,« se je nasmehnil Aleš Česen in pripomnil, da ne pozna preživljanja časa pred televizorjem. »Veliko je tudi pisarniškega dela, ki ga ima najbrž vsak, ki je samozaposlen. Sicer pa poskušam čim več časa preživeti z otrokoma,« je sklenil pogovor alpinist, ki je nad smučanjem že navdušil svoja naslednika. ■

## Po brezpotju z Renault Trucks K 520 Rigid 8x4

Renaultov Kerax si je v svetu tovornjakov za **gradbeništvo** nedvomno ustvaril velik sloves, o njegovi vzdržljivosti pa pričajo tudi uspehi na tekmovanju Pariz–Dakar. S prihodom povsem novih modelov tega francoskega proizvajalca tovornjakov so Keraxi odšli v pokoj, nadomestila pa jih je nova serija K.



Še pred kratkim je večina iz velike evropske sedmerice za gradbene namene ponujala zelo konzervativne izvedbe tovornjakov ali bolje rečeno – prekucnike in druge posebne nadgradnje so postavljali na šasije tovornjakov iz velikoserijskih družin. Prvi, ki je zbral dovolj »poguma« in trgu ponudil posebej prirejen tovornjak za **gradbeništvo**, kamnolome, rudnike, peskokope – skratka za vse, kjer se v praksi od vozila pričakuje, da pokaže svojo robustnost, moč in neustavljivost, je bil Iveco z modelom Euro Trakker. Ni pa minilo dolgo (leta 1997), ko se je na trgu s še boljšim izdelkom pojavil Renault Trucks. Njihov tovornjak je nosil ime Kerax. Kerax je zaslovel po svoji veliki zanesljivosti, robustnosti, veliki oddaljenosti od tal ter izjemni prilagodljivosti in odličnih terenskih zmogljivostih. Več kot 13 let je Kerax kraljeval na trgu, nato pa so se prebudili tudi ostali proizvajalci, a Renault

Trucks je na osnovi izkušenj, ki jih je zbral na terenu, že pripravljala novo generacijo tovornjaka, ki bo vse skupaj še nadgradil. In tako je s prihodom povsem nove serije Renault Trucks tovornjakov leta 2013 na trg prišla tudi nova generacija tovornjakov za **gradbeništvo**. Od takrat dalje se ti tovornjaki ne imenujejo več Kerax, temveč serija K.



### Nova generacija

Pri svojih vozilih za gradbeno dejavnost Renault Trucks ponuja dve različni seriji – serijo C za splošne gradbene namene in serijo K za zahtevna dela v gradbeni dejavnosti. Slednjo smo lahko preizkusili tudi mi na izredno zahtevnem terenu v kamnolomu Verd in to še na dan, ko je pred tem celo noč deževalo, tako da so bili pogoji zares zahtevni. Serija K se ni obotavljala, jaz pa tudi ne, hitro smo se zapeljali po strmini, v blato, vodo, med kamenje in pesek, kjer so do izraza prišli trdnost, robustnost, okretnost in večkolesni pogon ter odličen vstopni kot, ki presega 32 stopinj. Natančnost krmiljenja in majhen obračalni krog omogoča odlično vodljivost.



Med mnogimi funkcijami, ki jih ponuja serija K, so izjemne tudi tiste, ki omogočajo prostornejšo, udobnejšo in bolj ergonomsko kabino z vrtljivimi gumbi. Kabina je sodobna, saj so izredno veliko časa namenili udobju voznika, tako je položaj za vožnjo bolj naraven, kar omogoča velika nastavljivost volana in ergonomičen sedež, na katerem je sedaj za Renaulte že prepoznaven rdeč varnostni pas. Plošča z merilniki je pregledna, vsa stikala pa na dosegu roke, saj je včasih treba hitro dodati v pogon še eno os, reducirati prenos ali vklopiti kakšno blokado na pogonu. Večino informacij voznik prebere s plošče z merilniki, vse dodatne pa prek 7-palčnega HD zaslona na osrednji konzoli, vozniku pa so na voljo še 12-in 24-V vtičnice.



### Močna konjenica

Kar 520 konjev je bilo na voljo v testnem tovornjaku, kjer se je moč na kolesa prenašala prek 12-stopenjskega Optidrive samodejnega menjalnika, kateri ima dodano še prestavo za reševanje iz blata (crawling) ter 5 vzvratnih prestav, od katerih je ena izjemno kratka. Menjalnik omogoča številne nastavitve, med drugim tudi ročno prestavljanje, kar je še posebej dobrodošlo pri vožnjah v večje in daljše klance, kjer že v podnožju nastavimo prestavo in hitrost in vozilo se bo samo vzpenjalo brez izgube moči sredi klanca. 12,8-litrski šestvaljnik s pomočjo neposrednega vbrizga in turbo polnilnika ponuja kar 2550 Nm navora, ki je na voljo od 1000 do 1430 vrtljajev. Kompakten sistem za obdelavo izpušnih plinov temelji zgolj na SCR tehnologiji s filtrom trdih delcev. Uspešno zaustavljanje po klanecu navzdol vzdržuje motorna zavora Optibrake+, ki ponuja 382 kW moči, na voljo pa je tudi 450-kW Voithov retarder.



Ko se odločiš za nakup tovrstnega tovornjaka, dobiš zagotovo več kot le tovornjak. Serija K je narejena za opravljanje najtežjih nalog in ne bo razočarala.

### Robusten in zmogljiv

Čvrstoti v prid govori tudi jeklen odbijač iz treh delov, ki lahko odrine marsikateri predmet na poti, lažje pa ga je tudi zamenjati. Zavarovane so luči, pa tudi spodnja stopnica je upogljiva in odpornejša na poškodbe. Še posebej je zaščiten spodnji del motorja in menjalnika, pa čeprav je vozilo od tal oddaljeno kar 30 centimetrov. Vzmetenje zadnjih osi je prilagojeno terenski vožnji in ponuja dovolj udobja in stabilnosti, kadar je vozilo polno obremenjeno in kadar je prazno. Sistem ponuja tudi samodejno kontrolo višine v vožnji, ko pa se vozilo zaustavi in motor ugasne, se samodejno aktivira električna parkirna zavora.



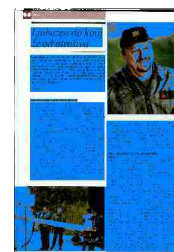


12:34

<https://www.revija-tranzit.si/splosno/po-brezpotju...>

7 / 7





## Ljubezen do konj že od otroštva

Desetnik Jože Turk je vojak specialist manipulant z letalskimi gorivi in mazivom ter vodja prve skupine v oddelku za goriva in maziva v 107. letalski bazi 15. polka vojaškega letalstva. Z družino živi v vasi Dolenje Gradišče pri Sentjerneju in poleg raznovrstnega delovnika v prostem času najde voljo ter čas še za udeleževanje v svojem lokalnem okolju. Njegova strast je konjeništvu, ima dve kobilici in zanj je konj žival, ki mu polepša dan. Rad ima izzive in tako v službi kot v zasebnem življenju ne pozna dolgčasa.

Besedilo: Petra Miklaužič

Foto: Bruno Toič

### OD ČEVLJARJA DO PRIPADNIKA SV

Jože Turk izhaja iz velike družine iz vasi Polhovica, kjer je odrasčal s starši in štirimi brati. Šolal se je kot usnjarski delavec za poklic čevljarja in kmalu začel služiti svoj kruh. Leta 1991 se je zaposlil v Revozu, novomeški tovarni avtomobilov. Po dveh letih dela se je prostovoljno javil za služenje vojaškega roka. Postal je del šeste generacije pripadnikov na služenju vojaškega roka v Cerkljah ob Krki leta 1993 v prvi fazi, nato pa je nadaljeval v Novem mestu in na koncu služenja prejel naziv najboljši vojak v četi. Turk je po koncu služenja v iskanju novih priložnosti opravil poklicno prekvalifikacijo in dopolnil znanje za prometnega tehnika ter začel delati kot upravljavec gradbene mehanizacije v težkih gradnjah. V tem času je bil zaposlen v različnih gradbenih podjetjih, s katerimi je sodeloval pri visokih in nizkih gradnjah. Določeno obdobje je opravljal delo voznika avtodvigala, nato ga je pot zanesla v Cestno podjetje Novo mesto, pri katerem se je zaposlil v sektorju za vzdrževanje. Vztrajal je, vendar razmere niso bile idealne. Zato je Turku nekega dne direktor, ki je poznal možnosti zaposlovanja v Slovenski vojski, prijazno predlagal, da tam poišče novo zaposlitev. »Zmeraj, ko sem zašel v kakšno navidezno slepo ulico, sem razmišljal tako: kjer se bodo ena vrata zaprla, se bodo odprla tri nova. Tako gledam na te stvari. To je moje vodilo.« Napisal je prošnjo, opravil razgovor in se 1. februarja 2000 zaposlil v Slovenski vojski kot voznik vozila taktičnega lansirnega mostu Kraz. Pozneje je zamenjal veliko različnih služb znotraj vojske, med drugim je opravljal delo v gradbenem oddelku v tedanjem 14. inženirskem bataljonu SV. Delo v vojski je desetnika Turka kot zaposlenega voznika



kombiniranega gradbenega stroja vodilo po vsej Sloveniji. Veseli ga, da mu je opravljanje delovnih nalog na takratnem delovnem mestu v vojski omogočilo boljše spoznavanje krajev po Sloveniji. Zaradi znanja in izkušenj iz **gradbeništvu** je pri postavljanju montažnih mostov za civilne potrebe svoje delo dobro opravljal. »V preteklosti sem zamenjal različne delodajalce in delovna mesta, ki so mi omogočili, da sem zbral bogate delovne izkušnje. Z vsemi delodajalci se še danes dobro razumem, z vsemi smo se razšli razumevajoče. Ponosen sem, da smo nekoč sodelovali in se še vedno dobro razumemo,« je pojasnil.

### VESELI GA DELO VOJAKA SPECIALISTA

Med delom v 14. inženirskem bataljonu pri postavljanju ograje in gradnji ceste okoli vojašnice v Cerkljah ob Krki je Turka pritegnilo delo vojaka specialista, ki zagotavlja letalska goriva. I. otel se je izziva in se odločil, da napiše prošnjo za novo delovno mesto. Ugodili so njegovi prošnji in tako je avgusta leta 2005 postal pripadnik 107. letalske baze. Ob njegovem prihodu v cerkljansko vojašnico so tam ustanovljali vojni park, vendar še ni bil organiziran kot enota, ki bi skrbelo za službena vozila. Takratni poveljnik major Cveto Daničič je presodil, da bi Turk lahko s svojo izobrazbo prispeval k dejavnostim voznega parka. Takoj so mu dodelili delovno mesto za oskrbo z letalskimi gorivi in tudi pozneje po reorganizaciji leta 2012 je ostal v oddelku za oskrbo z letalskimi gorivi in mazivi ter transport. Desetnik Turk je vodja prve skupine. Njegove delovne obveznosti obsegajo vzorčne letalskega goriva in oddajo poročil o količini ter kakovosti goriva. Opravlja tudi vzdrževanje vozil, kar obsega veliko operacij na leto, in še druge naloge. Zaposleni na oddelku zaradi delovnih nalog vsak dan potujejo po Sloveniji. Skrbijo za zagotavljanje goriva, ki ga prevajajo z Brnika in ga nato distribuirajo po vojaškem letališču. Občasno so napoteni tudi na naloge varovanja državne meje in varovanja vojašnice. Turk pravi, da je njegovo delo raznovrstno in obremenjujoče, vendar ostaja motiviran. »Zase lahko rečem, da imam izzive rad. Kadar se dogaja kaj novega, me to veseli, monotonost pa me ubija. Delo, ki ga opravljam, je razgibano, popolnoma vsak dan je drugačen,« je z zadovoljstvom pripovedoval. Zahteve njegovega delovnega mesta predpisujejo, da mora na letalski medicini opraviti zdravniški pregled vsaki dve leti, prav tako mora obnoviti licenco za manipulant in voznika nevarnih snovi na letališču v Portorožu. Povedal je, da je pri njegovem delu pogosto tanka meja med srečo in nesrečo, zato opravljanje tega dela zahteva veliko spretnosti in odgovornosti. Eden največjih motivov, da vztraja, je tudi to, da se v oddelku kot kolektiv med seboj dobro razumejo. »Pred zaposlitvijo v vojski sem imel



Foto: arhiv desetnika Jožeta Turka



najdaljši staž pri delodajalcu tri leta. Zdaj sem v vojski zaposlen 20 let in lahko rečem, da sem našel delo, ki me zanima, in se ustalil,» je razložil desetnik Turk, ki bo februarja 2020 dopolnil 45 let in se veseli, da bo lahko kot vojaški uslužbenec v Slovenski vojski še naprej opravljal delo na tem delovnem mestu. Desetnik Jože Turk je tudi ponosen lastnik nekaterih priznanj in nazivov. Prejel je nazive najboljši vojak v četi za delovanje letališča, najboljši vojak v 107. letalski bazi in najboljši vojak v takratni Brigadi zračne obrambe in vojaškega letalstva, na tečaju za desetnike v Vipavi pa je bil najboljši v svoji generaciji. Svoje vojaške izkušnje je zbiral tudi zunaj domače vojašnice. Med letoma 2015 in 2016 se je kot pripadnik 32. kontingenta SV udeležil misije na Kosovu, v okviru katere je delal kot voznik Skupine za povezavo in nadzor (Liasion and Monitoring Team – LMT). Za udeležbo na misiji se je odločil, saj je želel obogatiti svojo vojaško kariero, zaradi pridobivanja novih izkušenj in možnosti dodatnega zaslužka.

### NAD KONJI SE NAVDUŠUJE VSA DRUŽINA

Jože Turk poleg opravljanja svojega zahtevnega poklica najde čas še za druge prostostne dejavnosti in ne ve, kaj je dolgčas. O sebi je povedal: »Nisem zapečkar, ki bi doma čakal, kaj se bo zgodilo, temveč zmeraj iščem dodano vrednost pri tem, kar počnem.« Ob prihodu v Slovensko vojsko ga je pritegnilo zbirateljstvo. Zbirati je začel našitke enot, pozneje tudi kovance, položajne oznake, priznanja in drugo vojaško opremo. Včlanil se je v društvo Združenje zbirateljev vojaških insignij Slovenije. Posebno pozornost namenja konjeništvu oziroma svojima kobilama. Na vprašanje, kako najde energijo za ta zahtevni konjiček, je odgovoril, da energija daje energijo. Ljubezen do konjev ga spremlja že iz otroštva in konj je zanj žival, ki mu polepša dan. Šentjernejska dolina je znana po konjeništvu. Konji so poleg petelina, ki krasi grb in zastavo občine Šentjernej, njen zaščitni znak in tako jih je spoznal že kot otrok. V Šentjerneju vsako leto na štefanovo že več kot 200 let tradicionalno poteka blagoslov konj. Turk je še kot osnovnošolec prvič sam obiskal ta dogodek, ki ga ohranja v lepem spominu. Pozneje je moral konjeništvu za nekaj časa zaradi drugih obveznosti opustiti, pred tremi leti pa je lahko uresničil svoje sanje. Od takrat imajo doma kobilama Bibo in Noro. V konjeništvu je vpeta vsa družina. Tako žena Mojca kot vse tri hčere imajo rade konje, najaktivnejši sta hčeri Michell in Nuša. Najmlajša Elisa se v konjeniško dejavnost še uvaja. Turk je zaradi službe pogosto odsoten tudi po več dni, takrat dekleta dobro poskrbijo za živali. Konje uporabljajo večinoma za ježo, hranijo jih s krmo in pašo, kobilama pa se razveselita tudi kakšnega priboljška v obliki kocke sladkorja. V prihodnosti si želi-

jo, da bi katera izmed kobil povrgla žrebe. To bi jih posebej osrečilo in dodatno obogatilo. So člani Društva Šentjernejska konjenica, ki je letos praznovalo 20-letnico delovanja. Vsako leto avgusta, ko goduje sveti Jernej, praznujejo občinski praznik, ki je posebej zaznamovan s konji in konjskimi vpregami. Ob letošnjem prazniku so z društvom v Šentjernej pripeljali rekordnih 100 kočij. Turk je dejaven tudi v turističnem društvu Zvon Gradišče pri Šentjerneju. Zamisel o ustanovitvi turističnega društva se je izoblikovala leta 2000, ko so se v Gradišču pri Lukovici odločili, da priredijo srečanje vseh vasi z imenom Gradišče. Naslednje leto je bilo srečanje prav v Gradišču pri Šentjerneju, kar je dodatno popestrilo dogajanje v kraju. Turk je veliko prispeval k razvoju lokalnega turističnega društva s svojimi predlogi in od leta 2008 do leta 2012, ko je bil predsednik društva, so v kraju vsako leto priredili kmečke igre. Srečanja, v okviru katerih so odprli tudi vaški vodnjak in učno pot po vasi, ki opisuje kraj, so nadaljevali vsa prihodnja leta. Turk obleče v prostem času poleg vojaške uniforme tudi gasilsko in se odzove na vsak klic na pomoč kot operativni gasilski častnik 1. stopnje v lokalnem Prostovoljnem gasilskem društvu Maharovec. ■





# Krožno gospodarstvo: krilatica ali poslovna priložnost v gradbeništvu?

V RIMINIJU, ITALIJA, JE MED 5. IN 8. NOVEMBROM 2019 POTEKAL SEJEM ECOMONDO, KI VELJA ZA VODILNI RAZSTAVNI DOGODEK V EVROPI NA PODROČJU ODPADKOV, EKOLOŠKEGA INŽENIRINGA IN KROŽNEGA GOSPODARSTVA. NA SEJMU SO BILE PREDSTAVLJENE NAJBOLJ UČINKOVITE TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA PRAVILNO UPRAVLJANJE IN VALORIZACIJO ODPADKOV, VKLJUČNO Z UČINKOVITO RABO SEKUNDARNIH MATERIALOV, KI SO OSREDNJA TEMA PROJEKTA CINDERELA (OBZORJE 2020).

TEKST // Alenka Mauko Pranjčič, Kim Mezga, Primož Oprčkal, Sebastjan Meža, Ana Mladenovič  
Zavod za **gradbeništvo** Slovenije, Laboratorij za kamen, agregat in reciklirane materiale, Slovenija  
Izabela Ratman-Klasińska  
Inštitut za ekologijo industrijskih območij, Trženje in marketinške raziskave, Poljska

**P**artnerji projekta CINDERELA smo na sejmu ECOMONDO organizirali 1. mednarodni seminar z naslovom "Krožno gospodarstvo: krilatica ali poslovna priložnost v **gradbeništvu**?" ter projekt promovirali na dveh stojnicah - na stojnici izvršilne agencije za srednja in mala podjetja Evropske komisije EASME in na stojnici projektov krožnega gospodarstva italijanske univerze Scuola Superiore Sant'Anna iz Pise.

## Promocija projekta CINDERELA

Predstavitve projekta CINDERELA na kar dveh stojnicah je bila odlična priložnost tako za promocijo projekta kot tudi za pridobitev povratnih informacij in mnenj različnih podjetij in industrije na temo projekta. Na prvi, enodnevi stojnici, se je projekt predstavil pod okriljem EASME (Slika 1), na drugi stojnici projektov krožnega gospodarstva (Slika 2), pa smo ga predstavniki projekta promovirali ves čas trajanja sejma.

## 1. mednarodni seminar projekta CINDERELA

Konzorcij projekta CINDERELA je 6. novembra 2019 organiziral 1. mednarodni seminar projekta CINDERELA (Slika 3) z naslovom "Krožno gospodarstvo: krilatica ali poslovna priložnost v **gradbeništvu**?" (ang. "Circular Economy: a buzzword or business driver for construction sector?"). Namen seminarja je bil zagotoviti forum za predstavitve in širšo razpravo o izvajanju konceptov krožnega gospodarstva v **gradbeništvu**. Cilji seminarja so bili:

- predstaviti in razpravljati o izkušnjah gradbenih podjetij, ki so že naredila prve korake, da so postala krožna,
- predstaviti razvoj poslovnega modela CINDERELA in njene spremljajoče storitve "vse na enem mestu" (CinderOSS),
- zbrati povratne informacije o CinderOSS storitvi od podjetij, oblasti, industrije in oblikovalcev politike,
- razpravljati o ovirah, tržnih dejavnikih, financiranju, pomembnem za vzpostavitev krožnih poslovnih modelov za vpeljavo in uporabo sekundarnih surovin v **gradbeništvu** in
- kako bi se pristop krožnega gospodarstva lahko spremenil v nove poslovne priložnosti za gradbeni sektor.

Seminarja se je udeležilo več kot 60 mednarodnih udeležencev, vključno s predstavniki podjetij, ki so lastniki odpadkov, proizvajalci gradbenega materiala, gradbena podjetja, javni naročniki in investitorji ter lokalni/regionalni



Slika 1: Promocija projekta CINDERELA na EASME stojnici.



Slika 2: Promocija projekta CINDERELA na razstavnem prostoru projektov krožnega gospodarstva pod okriljem italijanske univerze Scuola Superiore Sant'Anna.



Slika 3: Udeleženci 1. mednarodnega seminarja projekta CINDERELA.



Slika 4: Diskusija o interesu bančnega sektorja za krožno gospodarstvo.

odločevalci, ki so zainteresirani za vzpostavitev ali spodbujanje poslovnih modelov krožnega gospodarstva, ki vključujejo pretvorbo odpadkov v vrednost.

Seminar se je otvoril z uvodno predstavitvijo predstavnice EASME Keti Medarova Bergstrom, ki je poudarila potrebe po krožnosti v gradbeništvu, saj je gradbeni sektor

eden najbolj porabnih in hkrati produktivnih sektorjev v Evropi. Sledila je uvodna predstavitev projekta CINDERELA, ki ga je pripravila Alenka Mauko Pranjič (Zavod za gradbeništvu Slovenije), koordinatorica projekta CINDERELA.

Nuša Lazar (NIGRAD d.d.) in Tadej Žurman sta predstavila nekaj praktičnih pristo-

pov k izvajanju konceptov krožnega gospodarstva z vidika javnih in zasebnih podjetij. Ker je Maribor prvo slovensko mesto, ki je sprejelo strategijo krožnega gospodarstva, si NIGRAD d.d. prizadeva krožno gospodarstvo implementirati z uporabo sekundarnih surovin iz odpadkov iz različnih tokov, med drugim tudi za proizvodnjo kompozitov za geotehniška in gradbena dela. NIGRAD je projektni partner v projektu CINDERELA, ki sodeluje pri izvedbi večje demonstracije, v kateri bodo takšni materiali uporabljeni za revitalizacijo degradiranega območja v Mariboru, pa tudi za gradnjo ceste in manjšega objekta z uporabo zelenega betona.

Priložnosti proizvodnje asfalta z uporabo recikliranih materialov, kot so stranski proizvodi iz jeklarske industrije, plastika, guma in predelani asfalt, je predstavil Nicola Ongaro, izvršni direktor italijanskega gradbenega podjetja (nizke gradnje) - Impresa Facchetti Adolfo e Figli (IFAF s.p.a). Podjetje ima dolgoletne izkušnje pri gradnji cest in mostov za javna in zasebna podjetja. IFAF poskuša biti bolj krožen tudi z izvajanjem različnih raziskav in tehnologij na področju cestogradnje. Eno izmed področij, kjer je podjetje še posebej uspešno pri izvajanju konceptov krožnega gospodarstva, je proizvodnja asfaltnih kompozitov z uporabo odpadkov plastike in smol, pridobljenih iz odpadnega rastlinskega olja. V okviru projekta „Napredni sistemi za predelavo odpadkov“ - SARR (ang. *Advanced Systems for Waste Recovery*) je IFAF uspel izdelati asfaltno mešanico z boljšo učinkovitostjo v primerjavi s klasičnimi asfaltnimi kompoziti.

Douwe Huitema iz nizozemskega podjetja KplusV je predstavil storitev CINDERELA „vse na enem mestu“ (CinderOSS), ki predstavlja podporo krožnemu gradbenemu sektorju. Orodje je primerno za celotno vrednostno verigo od imetnikov odpadkov do končne uporabe recikliranih odpadkov v gradbeništvu kot tudi za ostale deležnike (odločevalci, zakonodajalci, investitorji ...).

Massimiano Tellini (Slika 4), iz italijanskega raziskovalnega inštituta ene največjih bank Intesa Sanpaolo, je razpravljal o privlačnosti krožnega gospodarstva za trg z vidika finančnega sektorja. Poudaril je potrebo po preoblikovanju obstoječih proizvodov in industrijskih ekosistemov, da bi prešli na alternativni model, ki ločuje gospodarski razvoj od izkoriščanja naravnih virov. Prehod trenutnih linearnih poslovnih modelov v krožne modele je nujen. Eden izmed za investitorje zanimivejših modelov krožnega gospodarstva je prodaja storitve namesto proizvoda.

## Okrogla miza: "Krožno gospodarstvo v praksi z vidika javnega in zasebnega sektorja"

Zadnji del seminarja je bila okrogla miza na temo "Krožno gospodarstvo v praksi z vidika javnega in zasebnega sektorja" (Slika 5), katere razpravo je moderiral Fabio Iraldo (univerza Scuola Superiore Superiore Sant'Anna, Italija) s strokovnjaki iz različnih sektorjev. Enrico Cancila (ART-ER - razvojna agencija regije Emilia Romagna, Italija), Laura Pighi (HABITECH - okrožje za energetiko in okolje Trentino, Italija), Manuela Brotto (OPICE srl.), Jaime Moreno Juez (TECNALIA, Španija) in Valentina Beghetto (univerza Cà Foscari, Italija) so razpravljali o različnih vprašanih, povezanih s prehodom iz linearnega v krožno gospodarstvo, o vključevanju javnih in zasebnih akterjev v proces, potrebah po novih tehnologijah in z njimi povezanimi zelenimi znanji in ključnimi ovirami za vpeljavo krožnega gospodarstva v industrijsko prakso v **gradbeništvu**. Udeleženci razprave so poudarili pomanjkanje sinergij med različnimi dejavniki v vrednostni verigi, pomanjkanju tehničnih znanj in premajhni ozaveščenosti o priložnostih, ki jih gradbeni sektor ponuja za krožno gospodarstvo.

### Zaključek

Prvi mednarodni seminar CINDERELA je bil uspešen dogodek, ki je omogočil predstavitve in razpravo o izkušnjah, povezanih z vpe-



Slika 5: Udeleženci panela »Krožno gospodarstvo v praksi z vidika javnega in zasebnega sektorja«.

lavo in izvajanjem krožnega gospodarstva v **gradbeništvu**. Podobno kot v Sloveniji, se tudi drugod v Evropi srečujejo z izzivi glede implementacije krožnega gospodarstva v gradbeništvu (npr. jasni administrativni postopki, pomanjkanje sofinanciranja in spodbud, povezovanje).

Projekt CINDERELA oblikuje in v realnih okoljih demonstrira nov krožni poslovni sistem, ki temelji na proizvodnji in uporabi gradbenih proizvodov iz sekundarnih surovin v lokalnem okolju. S tem predstavlja dober model za implementacijo krožnega gospodarstva v gradbenem sektorju. ■

Članek je nastal v okviru projekta CINDERELA (Program EU Obzorje 2020, Raziskave in razvoj, št. pog. 776751, <https://www.cinderela.eu/>), v katerem razvijamo nov poslovni model krožnega gospodarstva, osnovanega na uporabi sekundarnih surovin v urbanih gradnjah (stavn in infrastrukture). Model CinderCEBM (angl. CINDERELA Circular Economy Business Model) temelji na povezanih storitvah CinderOSS (angl. CINDERELA One-Stop-Shop). Poleg storitev, ki pokrivajo razvoj novih proizvodov, oblikovanje trga, zakonodaje in administrativnih postopkov ter storitev na področju proizvodnje in gradnje z no-

vimi proizvodi, osnovanimi na recikliranih odpadkih, bodo vključene tudi storitve digitalnega poslovanja, v katerega je vključena informacijska gradnja. Izdelana bo spletna aplikacija, ki bo omogočala (1) sledenje materialov v urbanih materialnih tokovih do grajenega objekta in iz grajenega objekta do ponovne uporabe, (2) dostop do knjižnic gradbenih proizvodov/elementov, izdelanih iz sekundarnih surovin in (3) marketing proizvodov, proizvedenih iz sekundarnih surovin. CinderCEBM in CinderOSS bosta tekom projekta testirana v sedmih evropskih mestih, med njimi tudi v Mariboru.




















Projekt financira Evropska unija v programu Obzorje 2020 (Program raziskav in inovacij) s pogodbo št. 776751

Več informacij o projektu: [www.cinderela.eu](http://www.cinderela.eu)

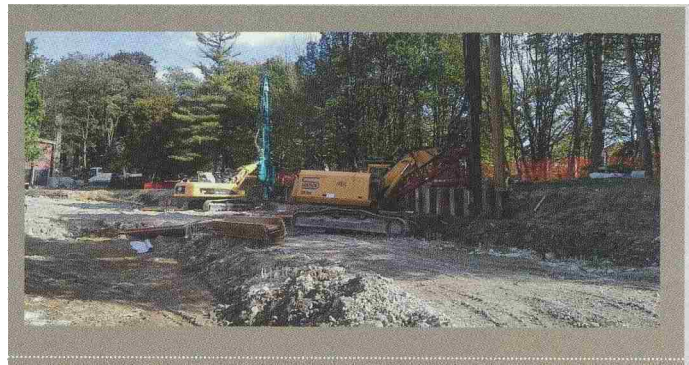


**Septembra največ zaposlovanja v gradbeništvu** / Konec septembra je bilo v Sloveniji 896.754 delovno aktivnih oseb, kar je pol odstotka več kot mesec prej in za dva odstotka več kot lanskega septembra, poroča državni statistični urad. Medletno se je septembra sicer najbolj povečalo število zaposlenih pri fizičnih osebah, za 3,4 odstotka, na 53.451, medtem ko se je za slabega pol odstotka zmanjšalo število samozaposlenih (na 91.439). Število zaposlenih oseb pri pravnih osebah se je medletno povečalo za 2,4 odstotka, na dobrih 805 tisoč oseb. Po dejavnostih se je septembra število delovno aktivnih medletno najbolj zvečalo v **gradbeništvu**, in sicer za 7,9 odstotka, na 65.100 delovno aktivnih. V zadnjih petih letih se je tako število delovno aktivnih oseb v **gradbeništvu** povečalo za 17 odstotkov, ugotavlja statistični urad. Najbolj se je število delovno aktivnih povečalo v dejavnosti specializirana gradbena dela, in sicer za nekaj več kot 7.300 ali za 20,9 odstotka. Sicer je bila septembra večina delovno aktivnih oseb v **gradbeništvu** zaposlena (84 odstotkov), skoraj polovica (42 odstotkov) je bilo tujcev, največ iz Bosne in Hercegovine, sledili so državljani Kosova, Severne Makedonije in Srbije. Po dejavnostih v panogi **gradbeništvu** je bilo največ delovno aktivnih v dejavnosti specializirana gradbena dela,



in sicer skoraj 42.400 ali 65,1 odstotka, sledi dejavnost gradnja stavb, kjer je septembra delalo nekaj manj kot 14 tisoč delovno aktivnih oseb, kar je dobra petina vseh v **gradbeništvu**, približno 8.800 delovno aktivnih oseb pa je bilo v dejavnosti gradnja inženirskih objektov (13,5 odstotka).





## 20. jubilejni Šukljetov dan

Letošnji, jubilejni 20. Šukljetov dan je potekal v petek, 22.11.2019 v Rikli Balance Hotelu na Bledu. Dogodka se je udeležil tudi prof. Eduardo Alonso, ki je profesor za geotehniko na Fakulteti za **gradbeništvo** politehniške univerze v Barceloni in predstavil „Interaction between slow and fast landsliding“. Od domačih predavateljev sta na dogodku predavala: Gorazd Strniša, strokovnjak za globoko temeljenje, ki je predstavil „Zabijanje in prirast nosilnosti jeklenih pilotov z odprto konico na mostu Pelješac“ in asist. dr. Zoran Pučko, ki je zaposlen na FGPA-UM s predstavitvijo implementacije BIM v geotehničnem projektiranju.



**TOP 100 evropskih gradbenih podjetij v 2019** / Revija Construction Europe je objavila lestvico TOP 100 največjih evropskih gradbenih podjetij za leto 2019. Na podlagi podatkov o prihodkih podjetij za leto 2018 je lestvica TOP 100 za leto 2019 pokazala, da je skupni prihodek podjetij znašal 469,6 milijarde EUR, kar je 3,5 % več kot je ta znašal v letu 2017. Podatki Evropskega združenja za gradbeno industrijo (European Construction Industry Federation) so pokazali, da je skupna proizvodnja v **gradbeništvu** presegla 1,4 bilijona EUR. Navajamo deset najboljših evropskih gradbenih podjetij za 2019 po prihodkih od 10. mesta navzdol: 10. Balfour Beatty, 9. Saipem, 8. TechnipFMC, 7. Strabag, 6. Eiffage, 5. Skanska, 4. Hochtief, 3. Bouygues Construction Divisions, 2. ACS 1. Vinci. Podjetje Vinci je z 43,5 milijarde evrov prihodkov znova obdržalo prvo mesto. Francosko gradbeno podjetje ostaja na prvem mestu že vse od prve lestvice TOP 100 revije Construction Europe, ki bila prvič objavljen pred 18 leti. S povprečno več kot 30.000 projekti po vsem svetu Vincijeve dejavnosti obsegajo prometno infrastrukturo, vodno infrastrukturo, obnovljivo in jedrsko energijo, nafto in plin, okolje in rudarstvo. Več o lestvici: [www.khl.com](http://www.khl.com) .



# 17. kolokvij o asfaltih, bitumnih in voziščih

NAJVEČJE BIENALNO MEDNARODNO SREČANJE O GRADNJI IN VZDRŽEVANJU CEST V SLOVENIJI - 17. KOLOKVIJ O ASFALTIH, BITUMNIH IN VOZIŠČIH (17. KABV), V ORGANIZACIJI ZDRUŽENJA ASFALTERJEV SLOVENIJE JE POTEKALO V ČASU MED 28. IN 29. NOVEMBROM 2019 NA BLEDU.



Slika 1: Nagrajenci 17. KABV: Borut Willenpart kot ambasador asfalta ter Marjan Marolt, Zvonimir Britovšek in Mitja Čotar, ki so prejeli posebne nagrade. Prvi z desne predsednik ZAS Slovenko Henigman ter prvi z leve podpredsednik ZAS Kristijan Mugerli.

terske branže je zato, da te zaključke uporabljajo vsi, ki so kakorkoli povezani z asfaltno dejavnostjo. Predvsem imamo v mislih naročnike (teh je v Sloveniji nekaj sto), izvajalce gradbenih del, proizvajalce asfalta, dobavitelje, inženiringe, inštitute in ostale. Ne nazadnje se po asfaltu vozimo vsi, zato je v interesu slehernika, da so asfaltno površine ravne, varne in ekološko neoporečne. Za vse navedeno si v Zdrženju asfaltnih Slovenije s svojim delovanjem in ravnanji prizadevamo, zato je bil na kolokviu predstavljen tudi poseben film o varnosti delavcev pri asfaltiranju, ki si ga lahko ogledate na spletni strani ZAS.

Za prikaz dejanskih pogojev vožnje na neravni površini, na površini ob močnem dežju na drenažni ali klasični vozni površini itd., je bila udeležencem kolokvijskega dana možnost preveritve s simulatorjem vožnje podjetja Nervtech.

## Uvodni nagovori

„Asfaltna panoga je zagotovo največja in najpomembnejša podpanoga v cestnem gospodarstvu. Če gre dobro asfaltnemu, gre do-

**K**olokvijski o asfaltih, bitumnih in voziščih se je udeležilo 247 registriranih udeležencev iz trinajstih držav. Predstavljenih je bilo 21 referatov (10 mednarodnih in 11 domačih), 35 razstavljavcev in pokroviteljev, 9 predstavitev podjetij in družb ter okrogla miza kot pogovor med naročniki, izvajalci, univerzo in gospodarsko zbornico.

## Podelitev nagrade za ambasadorja asfalta in posebne nagrade

ZAS je na 17. KABV podelil tradicionalne nagrade za ambasadorja asfalta in posebne nagrade za prispevke k razvoju asfaltnega v Sloveniji.

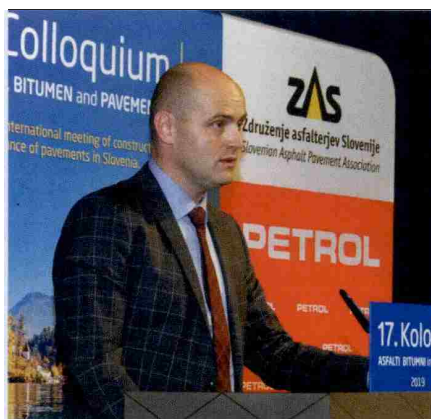
Kolokvij o asfaltih, bitumnih in voziščih ima kongresni značaj za slovensko industrijo asfalta. Zato so vsakokratni zaključki vodilo našega dela v naslednjih dveh letih. Velika želja asfal-



Slika 2: Cestni simulator visokotehnološkega podjetja Nervtech



Slika 3: Mag. Slovenko Henigman, predsednik Združenja asfalterjev Slovenije



Slika 4: Robert Bizjak, direktor prodaje Petrol



Slika 5: Damir Topolko, namestnik vršilke dolžnost direktorice Direkcije RS za infrastrukturo

bro tudi cestnemu gospodarstvu. V zadnjih treh letih je bila proizvodnja asfalta v Sloveniji solidna, bilo je več dela na stroki in dejansko je šlo cestnemu gospodarstvu v teh letih razmeroma dobro," je na 17. Kolokvij o asfaltih, bitumnih in voziščih izpostavil mag. Slovenko Henigman, predsednik Združenja asfalterjev Slovenije, ki je pripravilo srečanje.

Z razvojem in spremembami v tehnologiji prihaja do sprememb v cestnoprometni infrastrukturi in celoviti obravnavi asfalta. Stalna izobraževanja, kot je 17. Kolokvij o asfaltih, bitumnih in voziščih, so danes ključna, da lahko sledimo trendom. Uspešnost in končni rezultat našega dela so odvisni od nas in od naših skupnih interesov," je povedal Robert Bizjak, direktor prodaje v Petrolu.

Damir Topolko, namestnik vršilke dolžnosti direktorice Direkcije RS za infrastrukturo in predstavnik ministrstva za infrastrukturo, je dejal, da so vlaganja v prometno infrastrukturo v zadnjih letih odločilno vplivala na stabilizacijo razmer v gradbeništvu. Obseg vlaganj v prometno infrastrukturo je v zadnjih letih dosegel in celo nekoliko presegel načrte, ki izhajajo iz šestletnega operativnega programa.

Predsednik Združenja asfalterjev Slovenije je poudaril, da so bile pred letom 2017 razmere v cestnem gospodarstvu kritične, prav zaradi tega se je tudi uvedlo zlato investicijsko pravilo. Šlo je za stabilno vlaganje v vse podsektorje na področju prometne in energetske infrastrukture. „Zlato pravilo pa se očitno končuje, saj državni proračun za naslednji dve leti

predvideva znižanje investicij v državne ceste za kar 25 odstotkov, kar industrija zelo obžaluje," je dodal Henigman.

Izpostavil je še en problem, in sicer prometne obremenitve na slovenskem cestnem omrežju, ki se iz dneva v dan povečujejo. To velja tako za avtoceste kot tudi državne ceste. Povprečno dnevno število vozil na naših avtocestah je skoraj 50.000, v okolici Ljubljane celo 75.000. „Kapacitete štiripasovne avtoceste so s tem že dosežene oz. presežene. Nujno je, da v Sloveniji začnemo s širitvijo avtocest. To bi morali narediti že včeraj. Okoli Ljubljane in v vse smeri do večjih mest so nujne šestpasovnice, samo tako bomo zadostili potrebam gospodarstva in prometa," je opozoril Henigman.

### Okrogla miza 17. KABV

V zanimivi razpravi na okrogli mizi z naslovom **Gradbeništvo** - uspeh ali težava gospodarstva v Sloveniji? so sodelovali direktorji največjih naročnikov in izvajalcev ter predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije (GZS). Govorili so Damir Topolko, namestnik vršilke dolžnosti direktorice Direkcije RS za infrastrukturo in predstavnik ministrstva za infrastrukturo, Janez Kušnik, direktor projektov na DARS-u, Martin Gosenca, predsednik uprave CGP, Boris Sapač, član uprave Pomgrad, doc. dr. Peter Lipar iz Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani in Bojan Ivanc, glavni ekonomist pri GZS.

Ivanc je podal uvod k razpravi na okrogli

mizi in poudaril pomen gradbenega sektorja v Sloveniji ter njegovega multiplikativnega učinka na slovensko gospodarstvo. „Manjka nam šestletno planiranje oz. načrt, ki bi tudi nivo državnih investicij držal na nekem konstantno stabilnem nivoju," je poudaril Gosenca. Sapač je izpostavil, da smo v lanskem letu poslušali samo optimistične stvari, ki se tičejo vlaganj, po enem letu pa je stvar čisto drugačna. „V naslednjih dveh letih bo imela Slovenija rekordne proračune. Obenem pa za gradbeništvo in ceste ni denarja oz. ga je precej manj. Vlaganja v ceste še kako potrebujemo," je še povedal. Ivanc je dodal, samo slabše razpoloženje v gospodarstvu ne pomeni, da bo v naslednjem letu manj gradbene dejavnosti. Lipar je izpostavil dejstvo, da imamo v Sloveniji eno najbolj razvejanih prometnih omrežij. Glede tega smo drugi v Evropi. Imamo 40.000 kilometrov cest, na prebivalca torej 20 metrov. „Stroka v Sloveniji je na svetovnem nivoju," je dodal. „Nisem tako pesimističen, kar se prihodnosti tiče. Trenutno imamo odprtih več kot 100 gradbišč. Res je, da sicer ni več oddanih toliko naročil, kot jih je bilo v 2017 in 2018. Vzrok je v tem, da je manjši proračun za infrastrukturo, kot smo pričakovali in se to dejansko odraža na področju cest," je pojasnil Topolko. Kušnik je povedal, da so se vlaganja v obstoječe cestno omrežje od leta 2015 do letošnjega leta občutno povečala, ko bodo obnovili kar 68 km smernih vozišč na avtocestah in da si želijo tolikšen obseg v prihodnje zadržati.



Slika 6: Udeleženci okrogle mize (z leve): Janez Kušnik, DARS, Damir Topolko, DRSI, doc. dr. Peter Lipar, FGG, Boris Sapač, Pomgrad in Martin Gosenca, CGP.

### Vabljen predavanja in strokovne sekcije

Kot vabljeni predavatelji so svoje prispevke predstavili Marco Bokies, direktor DAV, generalni sekretar EAPA, dr. Carsten Karcher, dr. Aleš Žnidarič, direktor ZAG, predstavnik Asfinag, Christian Albrecht ter Devid Palčič, direktor Robotine.

Predstavljene so bile 4 strokovne sekcije, na katerih je bilo predstavljeno 19 referatov. Izjemno kvalitetni prispevki so prikazani v zborniku, predstavitev pa na spletni strani ZAS.

### Tehnične predstavitev podjetij in njihovih produktov

V sklopu kolokvija je bilo med tehničnimi predstavitvami predstavljeno skupaj 9 podjetij s svojimi produkti in izvedenimi projekti. V prvem delu so bili predstavljeni: Petrol, Ro-Tehnologija, Nervtech, Adfors Saint Gobain in GGD. V drugem delu tehničnih predstavitev so se predstavila podjetja: Fliegl, Celab,

Interchem ter CGS Labs. Vse predstavitve so bile izredno zanimive in napredne.

### Glavni poudarki in zaključki 17. KABV

Zaključki kolokvija so kot že zapisano zgoraj vodilo za delo v naslednjih dveh letih, zato ZAS apelira, da se jih uporabi kot izhodišče za nadaljnji razvoj asfaltneske panoge.

Proizvodnja asfaltnih zmesi v letih 2017 in 2018 je bila dobra, v letu 2019 pa se prvič po več letni rasti pričakuje padec proizvodnje, ki naj bi po podatkih proizvajalcev dosegal okoli 15 % glede na leto 2018. Asfaltna dejavnost zelo obžaluje zmanjšanje proračuna za državne ceste za 25 % za naslednji dve leti (2020 in 2021). Navedeno po treh razmeroma stabilnih proračunih pomeni odstopanje od zlatega infrastrukturnega pravila, kar bo pomenilo, da se stanje na državnih cestah ne bo izboljšalo, prav tako se ne bo izboljšala prometna varnost.

V Evropi se povečujejo zahteve po zmanjšanju vseh vrst emisij in porabe energije. Po

pričakovanih bo Evropska komisija postavila nov cilj znižanja CO<sub>2</sub> glede na Pariški sporazum, tako da se bodo do leta 2030 emisije namesto za 40 % znižale za 55 %. Asfaltna industrija se je sposobna približati zastavljenemu cilju predvsem s povečano ponovno uporabo rezkanca v novem asfaltu in z uporabo toplih asfaltnih zmesi. V Sloveniji je za povečanje uporabe rezkanca v novem asfaltu potrebno izvesti nekatere sistemske spremembe, kot so: dopolnitev tehničnih specifikacij za uporabo selektivno pridobljenega rezkanca in uporabo rezkanca v vezni in obrabni plasti. Navedene zahteve po uporabi rezkanca v novem asfaltu je potrebno vgraditi tudi v razpisne pogoje.

Tudi uporabo drugih tehnologij (asfalti za znižanje hrupa, topli asfalti, asfalti z visokimi moduli, asfalti z uporabo dodatkov, hladne reciklaže...) je potrebno vzpodbujati z ustrezno projektno dokumentacijo in primernimi razpisi. Za vrednotenje okoljskih vplivov pa je potrebno vzpostaviti sistem izračuna emisij v celotni življenjski dobi, kar mora postati tudi eden od pomembnejših kriterijev pri oddaji del.

Na 17. KABV je bil izveden uspešen sestanek med naročnikom DARS in industrijo, kjer so podani predlogi za izboljšanje stanja pri proizvodnji in vgrajevanju asfalta, zagotavljanju in kontroli kakovosti ter uvedbi novih tehnologij. DARS je okrepila svoje aktivnosti na investicijskem vzdrževanju, ki so trenutno navedene tako (letna obnove 68 km smernih vozišč), da bi lahko zagotavljala 20 letno obnovo avtocest. Prav tako so se okrepile aktivnosti pri pripravi tehnične regulative in ostale tehnične aktivnosti.

ZAS apelira na naročnike, da upošteva specifikko pri oddaji del tako, da bodo delo dobili najbolj usposobljeni za primerno ceno. To pomeni, da je potrebno v razpise vgraditi tudi dodatne pogoje in jih ustrezno ovrednotiti. ■



Slika 7: Udeleženci sestanka Odbora Podjetij in družb ZAS z naročniki, 27. novembra 2019



# Vpliv asfaltnih površin na hrup v okolju

ASFALтна POVRŠINA NA VOZIŠČU BISTVENO VPLIVA NA HRUP V BЛИŽINI CEST, KI SE OCENJUJE PO NOVI METODI CNOSSOS-EU (*COMMON NOISE ASSESSMENT METHODS IN EUROPE*). INTERAKCIJA GUMA/ASFALT JE PREVLADUJOČ VIR CESTNEGA HRUPA PRI HITROSTIH NAD 50-60 km/h. RAZLIČNI TIPI ASFALTOV POMENIJO TUDI RAZLIČNE EMISIJE HRUPA, KI JIH LAHKO VREDNOTIMO S KOMPLEMENTARNIMA METODAMA SPB IN CPX. UPORABA »TIŠJEGA« ASFALTA JE LAHKO STROŠKOVNO ZELO UČINKOVIT UKREP PROTIHRUPNE ZAŠČITE.

**O**b naraščanju prometa je obremenjenost prebivalstva s hrupom cest pereč problem, ki je še zlasti akuten v Sloveniji, ki ima tako status tranzitne države za tovorni promet, kot tudi kulturo vsakodnevnih migracij z osebnimi avtomobili. Hrup prometa pa pomeni znatno obremenitev na prebivalstvo ob cestnem omrežju, kar je vsakič znova razvidno iz rednih monitoringov hrupa, ki jih izvaja naša država za vzdrževanje strateških kart hrupa [1]. Te karte so nato osnova za program zmanjševanja hrupa na mestih, kjer je problem najbolj akuten.

TEKST // Rok Rudolf; Zavod za **gradbeništvo** Slovenije (ZAG), Ljubljana



ki so čim bližje izvoru. Načela ni težko razumeti s primerov, ki ga je na lastni koži izkusil skoraj vsak izmed nas – primer sosedove klime. Pri motečem hrupu tega vira so možnosti: da sosed uporabi tišji vir ali ga utiša z manjšim zaslonom pri samem izmenjevalcu, da se postavi daljša protihrupna ograja na meji med sosedovo in našo zemljo, ali da se zamenja vsa okna na bližnjih objektih. Cena ukrepa znatno narašča z oddaljenostjo od vira, njihova skupna učinkovitost pa tipično pada; npr. nova okna ščitijo notranjost prostorov, nič pa ne zmanjšajo hrupa na dvorišču.

Glede različnih virov cestnega hrupa je treba omeniti vsaj dva, ki veljata tako za osebni kot za tovorni promet: hrup motorja in hrup gum. Prvi je posledica tresljajev zaradi delovanja pogonskih agregatov s pripadajočimi mehanizmi, drugi pa je posledica interakcije pnevmatik in vozne površine – hrup kotaljenja. Aerodinamični hrup kot tretji vir tipično ne predstavlja bistvenega doprinosa pri običajnih hitrostnih omejitvah [2]. Tako meritve kot modelske analize emisij hrupa kažejo, da je pri hitrostih nad 50~60 km/h hrup gum že prevladujoč vir hrupa [3], ne glede na sestavo prometa. Pri osebnih avtih je ta meja že 35 km/h, tako da je za mestne ceste kjer ni težkih vozil, hrup asfalta prevladujoč tudi pri nižjih hitrostih. Posledično lahko ugotovimo dvoje. Prvič, da je zmanjševanje hrupa gum, torej hrupa zaradi interakcije guma/vozna površina, lahko ključen ukrep pri zmanjševanju celotnih ravni cestnega hrupa saj deluje na prevladujoč izvor. In drugič, da se težava s hrupom cest še ne bo rešila z uporabo tišjih

pogonskih rešitev, kar se pogosto zmotno domneva ob vedno večji uporabi električnih vozil – razen seveda če bodo razvili vozila brez gum.

Pri uporabi vozniških površin, namenjenih zmanjševanju hrupa v okolju Slovenija ne zaostaja bistveno za ostalo Evropo. Asfaltne mešanice z manj hrupnimi karakteristikami se redno uporabljajo na odsekih, kjer se s študijami izkaže potreba po protihrupni zaščiti. Investitor poskrbi tudi, da se emisije hrupa takih asfaltov testira, kar izvaja ZAG Ljubljana (ZAG). Strokovnjaki na ZAG smo sodelovali tudi pri evropskem projektu PERSUADE, v okviru katerega se je razvijalo in testiralo napredne poro-elastične (PERS) as-

falte [4]. Neko zavedanje in tudi znanje za aplikacijo teh ukrepov je torej že prisotno. Vendar pa bo po našem mnenju tako zavedanja, kot tudi znanje za sistematično uporabo tihih asfaltov, treba v kratkem še bistveno okrepiti.

### Novе zahteve

V skladu z Direktivo Komisije (EU) 2015/996, bi morali namreč že od 31.12.2018 uporabljati skupne metode za oceno hrupa (CNOSSOS-EU) [5], ki uvajajo na področju ocenjevanja cestnega hrupa kar nekaj sprememb. Za uporabo »tihih« asfaltov so ključna nova določila, ki nadomeščajo relativno enostavne, enostevilčne korekcije iz dosedanje (začasne) metode XPS31-133, z nekoliko bolj dodelanimi korekcijskimi koeficienti odvisnimi od frekvence. Vse asfalte za protihrupno zaščito se bo torej v kratkem vrednotilo po novih pravilih, kar ima lahko različne, ne vedno lahko predvidljive in ponekod drage posledice. Bodo asfaltne površine na naših cestah, ki so po starem veljale za »tihan« po novem »glasne«? Bo višina ograje, ki je bila projektirana po stari metodi še ustrezna? Bi bilo treba pas za pasivno protihrupno zaščito še razširiti? In konec koncev, kakšne asfaltne površine naj sploh uporabimo, če želimo znižati hrup ob cesti in to z meritvami ali modelsko analizo tudi dokazati?

Seveda lahko pri iskanju odgovorov na ta in podobna vprašanja uporabimo tudi generične koeficiente za tipične površine cestišč, ki jih CNOSSOS-EU navaja [5], vendar ima tak pristop kar nekaj pomanjkljivosti. Taki »prepisani« koeficienti težko zajamejo specifično lokalno proizvedenih vozniških površin. Generični koeficienti so pogosto določeni tako, da so na »varni strani«, torej da predvidijo nekoliko manj zmanjšanja hrupa, kot bi ga opazili ob meritvah. To ima lahko za posledico predimenzioniranje drugih ukrepov – npr. »previško« ograjo. Prav tako se s takim pristopom omejimo le na v direktivi navedene površine, kar omejuje uporabo drugih. Poveča se tudi možnost, da se bo kak ukrep izkazal za neustreznega, saj lahko generične vrednosti tudi precenijo zmanjšanje – zlasti pri starejših ali slabše vzdrževanih površinah. In ne nazadnje tak pristop omejuje količino razpoložljivih

### Asfalt kot protihrupni ukrep

Pri reševanju tega problema se tudi pri nas uporabljajo različni protihrupni ukrepi – protihrupne ograje, pasivna zaščita objektov, omejitve hitrosti... Med nabor možnih ukrepov brez dvoma sodi tudi uporaba vozniških površin, ki povzročajo manj hrupa. Tipično so manj hrupni asfalti z manjšimi zrni, tisti z več odprtimi površinskimi ali globinskimi votlinami (drenažni asfalti) in asfalti z elastičnimi primesmi (npr. reciklirane gume) [2]. Projektiranje ali preplastitev s »tišjo« asfaltno površino na vozišču sledi načelu, da se protihrupne ukrepe izvaja od vira proti cilju – torej da imajo prednost tisti ukrepi,

podatkov in naše razumevanje problematike, kar lahko zavira razvoj novih asfaltnih površin. CNOSSOS-EU izrecno dopušča, da države članice uporabljajo svoje korekcijske faktorje, v kolikor so te vrednosti podkrepjene z ustreznimi meritvami [5] in glede na zgoraj navedene pomanjkljivosti je zelo smiselno, da se tudi pri nas potrudimo in jih pridobimo.

### Komplementarni metodi SPB in CPX

Osnova za opis hrupnih karakteristik asfalta in drugih vozniških površin so vsekakor standardizirane meritve po metodah SPB [6] in CPX [7]. Prva je statistična metoda na osnovi merjenja hrupa mimo-vozečih vozil («Statistical Pass-By»), druga metoda pa meri emisije hrupa neposredno ob viru – torej ob avtomobilski gumi med vožnjo («Close ProXimity»). Primer merilne verige za obe metodi je na slikah 1 in 2:

Kot je razvidno iz slik, se pri metodi SPB meritev izvaja na enem mestu 7,5 m od sredine voznega pasu, kjer se meri vse tipe vozil, ki pripeljejo mimo. Rezultate se vrednoti s statistično analizo [6]. Pri metodi CPX pa merimo v neposredni bližini standardizirane gume na testnem vozilu, tako da lahko hitro zajamemo vrednosti tudi za daljše odseke, ki imajo lahko tudi več različnih vozniških površin [7].

Kot je prav tako razvidno iz slik, obe metodi izvajamo tudi na ZAG, zato se dobro zavedamo, da ima vsaka od obeh metod svoje prednosti in pomanjkljivosti. V spodnji preglednici je narejena hitra primerjava bistvenih lastnosti:

Obe metodi sta že uveljavljeni in standardizirani ter upoštevata različne korekcije (temperatura, hitrost, uporaba standardiziranih gum – SRTT...), kar zagotavlja primerljivost rezultatov različnih izvajalcev meritev. To je ključno, če želimo enostavno primerjati slovensko vozno površino z npr. švedsko. Imata pa tudi vsaka svoje posebnosti (glej preglednico 1) in ravno zaradi tega jih je smiselno uporabljati komple-

### Preglednica 1. Hitra primerjava metod SPB [6] in CPX [7]

Primerjava metod	SPB (SIST EN ISO 11819-1)	CPX (SIST EN ISO 11819-2)
Območje zajema podatkov	Točkovno	Neomejeno (tipično odsek)
Zahtevnost izbire lokacije	Zahtevno (brez bližnjih objektov, naklona...)	Nezahtevno (možnost vožnje s konstantno hitrostjo)
Vplivni parametri emisij hrupa	Vsi (pogon, pnevmatike, vozna površina...)	Samo vozna površina
Upoštevanje sestave prometnega toka	Celotna sestava	Samo merilno vozilo
Nabor gum pri merjenju	Celoten nabor na dani lokaciji	SRTT gume
Spektralno območje za določitev CNOSSOS-EU koeficientov	Celotno frekvenčno območje	Nad 315 Hz, podcenjen učinek absorpcije zvoka
Korekcije za hitrost in temperaturo	Da	Da
Standardizirana metoda	Da	Da

mentarno: SPB se uporablja za točkovno ugotavljanje dejanskih emisij hrupa ob določeni cesti, z upoštevanjem dejanskega prometnega toka, hitrosti in vsemi ostalimi parametri širjenja hrupa. CPX pa lahko hitro zajame veliko večje območje in enostavneje primerja več različnih vozniških površin, a je rezultatsko omejeno le na testno vozilo, z enim tipom gum (SRTT) in na spektralno območje nad 315 Hz. To metodo združenje evropskih upravljavcev cest CEDR npr. priporoča za ugotavljanje skladnosti po izvedbi novih asfaltnih površin – torej kot kontrolne meritve [3].

Priporočilo strokovnjakov ZAG je, da se za določanje karakteristik hrupnosti asfaltov - torej za osnovo določanja koeficientov po CNOSSOS-EU [5], uporabi kombinacija obeh metod. Postopek, ki ga je potrebno še definirati, bi temeljil na kalibracijski meritvi z SPB, ki bi se jo nato »razširilo« na večje območje z uporabo CPX.

### Primer v praksi

Za prikaz postopka CPX je morda najboljše predstaviti praktični primer izvedbe teh meritev na krajšem odseku ob preplastitvi asfaltna površine na AC odseku Brezovica-Vrhnik. Na tem odseku, kjer je nekoč stala cestninska postaja Log, se je ob preplastitvi kot obrabna plast vgradil drenažni asfalt PA 11 og PmB 25/55-60, ki vsebuje namesto kamnitega agregat jeklarsko žliandro in bitumen modificiran z delčki odpadnih avtomobilskih gum. Tak sloj že lahko jemljemo kot poro-elastično (PERS) površino, torej za tip asfalta iz projekta PERSUADE [4], čeprav ni povsem jasne konsenza v stroki, kolikšen delež agregata mora biti nadomeščen z elastično snovjo (v tem primeru gumo), da se površino tako označi. Za take tipe asfalta CEDR predvideva, da se bodo v prihodnosti uporabljali pri odsekih cest, kjer je obremenitev s hrupom ključnega pomena - na t.i. »hotspots«, kjer je relativno veliko objektov izpostavljenih visokemu hrupu prometa [3]. Pred in po temu odseku je še vedno ostal v obrabno-zaporni asfaltni plasti z vidika hrupa slabši asfalt SMA 11 PmB 45/80-65, ki ga lahko v tem primeru uporabimo za referenčno površino.

Obe vozniški površini sta bili izmerjeni z metodo CPX pri 80km/h. Primerjava spektra obeh površin, torej novejša PERS površine in starejše referenčne površine, je prikazana na naslednjem grafu.

Skupna razlika v emisijah zaradi asfaltna površine, izražena s CPX indek-

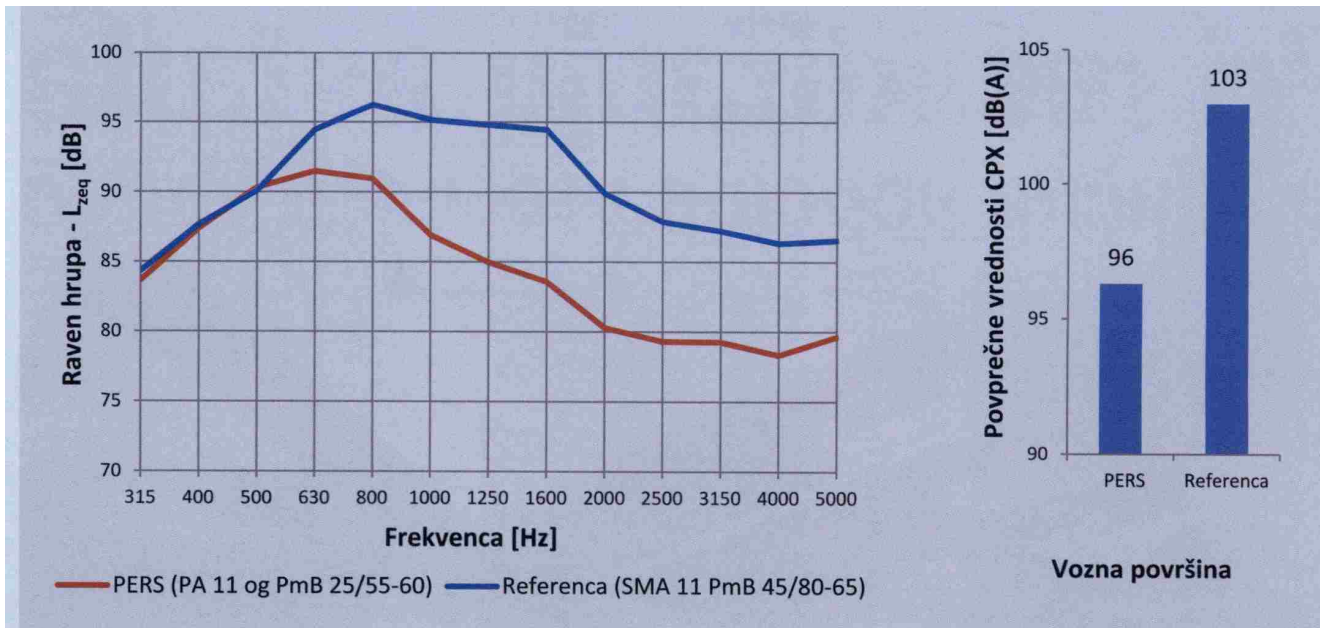


Slika 1. Merjenje z metodo SPB (med meritvijo).



Slika 2. Sistem za metodo CPX (po izvedbi)





Graf 1. Primerjava CPX spektrov emisij hrupa pri 80 km/h, za nov PERS asfalt in referenčno vozišče

Graf 2. Razlika emisij hrupa izražena s CPX

som pri 80 km/h je prikazana na grafu 2. Na njem je razvidno, da je pričakovana razlika emisij hrupa 7 dB(A) - CPX indeks že upošteva spektralno A-obtežitev in je zaokrožen na eno decimalno [7].

Dejanski vpliv na človeka ob cesti bo predvidoma lahko nekoliko drugačen, zlasti zaradi vpliva drugih vplivnih parametrov, ki jih CPX ne zajema (emisije težkih vozil, vpliv drugih tipov pnevmatik, morebitna odstopanja pri višjih hitrostih, manjša razlika pri frekvencah pod 315 Hz ...) vendar pa razlika v indeksu CPX da kar dober približek dejanskim razlikam ob cesti, ki jih izraža indeks pridobljen z metodo SPB [2].

Za kontrolo smo na vozni površini PERS izvedli tudi meritev SPB in preverili pričakovano korelacijo v skladu z enačbami, ki jih priporoča CEDR [3]. Primerjava izmerjenih vrednosti CPX in SPB za osebne avte je v tem primeru pokazala odlično ujemanje, na podlagi katerega lahko pričakujemo, da bo tudi SPB indeks pokazal podobno zmanjšanje emisij hrupa (za 7 dB(A)). Metoda SPB pa se šteje za zelo precizno metodo pri določanju hrupnosti (sicer kratkega) dela ceste [3].

Da bi prišli do koeficientov za modelsko analizo po CNOSSOS-EU, bi bilo sicer treba odgovoriti še na nekatera vprašanja, npr. kako ustrezno upoštevati doprinos tovarnega prometa, vendar projekt CNOSSOS-EU že predvideva pripravo dokumenta s smernicami (»Good practice guidelines«), ki naj bil

dal odgovoril na še odprta vprašanja [5], bo enkrat pripravljen.

### Zaključek

Nov model ocenjevanja hrupa CNOSSOS-EU, ki ga bo morala Slovenija čim prej vpeljati, nas bo v veliki meri prisilil, da skrbno preučimo prednosti uporabe asfaltnih površin kot del protihrupnih ukrepov. »Tišji« asfalti so se v ta namen že redno polagali, vendar pa bi bilo ukrep smiselno uporabljati bolj sistematično. Trenutno namreč ni dobrega pregleda nad hrupnostjo asfaltov po Sloveniji, zato je težko sprejemati argumentirane odločitve o tem, kje in kakšen asfalt naj se uporabi kot protihrupni ukrep, kaj šele da bi se lahko zavzelo neko strateško usmeritev. Uporaba metode CPX nam omogoča, da lahko relativno hitro pridobimo dober pregled nad hrupnostjo obstoječih vozniških površin in nato z redno uporabo metode ob staranju in preplastitvah ta pregled tudi vzdržujemo. Ob navezavi s pri nas že uveljavljeno metodo SPB pa lahko to znanje uporabimo za odgovor na vsa vprašanja in izzive, ki jih prinaša zagotavljanje ustreznih protihrupnih zaščit ob naših cestah.

### Viri:

[1] ARSO, „Strateške karte hrupa (LNOC) 2012,“ 25. 02. 2013. [Elektronski]. Available: <http://gis.arslo.gov.si/geoportal/catalog/search/resource/details.page?uuid=%7B0E844A26-19A6-455E-96C-5-9280CBB70914%7D>.

- [2] J. E. U. Sandberg, Tyre/Road Noise Reference Book, Kisa, Sweden: Informex, 2002.
- [3] H. Bendtsen in K. Gspan, „Technical Report 2017-01 State of the art in managing road traffic noise: noise-reducing pavements,“ CEDR - Conference of European Directors of Roads, [Elektronski]. Available: <https://www.cedr.eu/download/Publications/2017/CEDR-TR2017-01-noise-reducing-pavements.pdf>, 2017.
- [4] FEHRL, „Spletna stran projekta PERSUADE,“ 2015. [Elektronski]. Available: <http://persuade.fehrl.org/>.
- [5] S. Kephelopoulos, M. Paviotti in F. Anfosso Lédée, „Common Noise Assessment Methods in Europe (CNOSSOS EU),“ EUR 25379 EN. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012, 180 pp., European Commission Joint Research Centre, Institute for Health and Consumer Protection TP 281/21027 Ispra (VA) Italy, 2012.
- [6] Standard: SIST EN ISO 11819-1:2002 Acoustics - Measurement of the influence of road surfaces on traffic noise - Part 1: Statistical Pass-By method, TC: CES - Ceste ICS: 93.080.20 17.140.30, 01-sep-2002.
- [7] Standard: SIST EN ISO 11819-2:2017 Akustika - Merjenje vpliva cestnih površin na prometni hrup - 2. del: Metoda merjenja v neposredni bližini, TC: CES - Ceste ICS: 17.140.30, 1. jul 2017. ■



**Septembra največ zaposlovanja v gradbeništvu** / Konec septembra je bilo v Sloveniji 896.754 delovno aktivnih oseb, kar je pol odstotka več kot mesec prej in za dva odstotka več kot lanskega septembra, poroča državni statistični urad. Medletno se je septembra sicer najbolj povečalo število zaposlenih pri fizičnih osebah, za 3,4 odstotka, na 53.451, medtem ko se je za slabega pol odstotka zmanjšalo število samozaposlenih (na 91.439). Število zaposlenih oseb pri pravnih osebah se je medletno povečalo za 2,4 odstotka, na dobrih 805 tisoč oseb. Po dejavnostih se je septembra število delovno aktivnih medletno najbolj zvečalo v **gradbeništvu**, in sicer za 7,9 odstotka, na 65.100 delovno aktivnih. V zadnjih petih letih se je tako število delovno aktivnih oseb v **gradbeništvu** povečalo za 17 odstotkov, ugotavlja statistični urad. Najbolj se je število delovno aktivnih povečalo v dejavnosti specializirana gradbena dela, in sicer za nekaj več kot 7.300 ali za 20,9 odstotka. Sicer je bila septembra večina delovno aktivnih oseb v **gradbeništvu** zaposlena (84 odstotkov), skoraj polovica (42 odstotkov) je bilo tujcev, največ iz Bosne in Hercegovine, sledili so državljani Kosova, Severne Makedonije in Srbije. Po dejavnostih v panogi **gradbeništvu** je bilo največ delovno aktivnih v dejavnosti specializirana gradbena dela,



in sicer skoraj 42.400 ali 65,1 odstotka, sledi dejavnost gradnja stavb, kjer je septembra delalo nekaj manj kot 14 tisoč delovno aktivnih oseb, kar je dobra petina vseh v **gradbeništvu**, približno 8.800 delovno aktivnih oseb pa je bilo v dejavnosti gradnja inženirskih objektov (13,5 odstotka).

Ponedeljek, 23. december 2019 - 19:27

## Gospodarstvo/Slovenija

### Hitrorastoča podjetja zaposlovala za 13,3 % več oseb kot v letu 2017

Ljubljana, 23. december 2019 (MOREL)- Vsa hitrorastoča podjetja so v letu 2018 zaposlovala 78.108 oseb, to je za 13,3 % več kot v prejšnjem letu. Število zaposlenih se je v teh podjetjih najbolj povečalo v predelovalnih dejavnostih (za 8.272).

Največ oseb so zaposlovala hitrorastoča podjetja v predelovalnih dejavnostih (45,4 %); sledila so hitrorastoča podjetja v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (ta so zaposlovala 11,3 % oseb) in hitrorastoča podjetja v dejavnosti promet in skladiščenje (11,3 % oseb). Hitrorastoče podjetje je v letu 2018 zaposlovalo povprečno 68 oseb.

Med vsemi podjetji z vsaj 10 zaposlenimi v industriji, **gradbeništvu** in poslovnih storitvah je bilo v letu 2018 približno 15 % hitrorastočih podjetij, kar je za dve odstotni točki več kot v letu 2017. Zaposlovala pa so skoraj 18 % oseb od vseh, ki so bile zaposlene v podjetjih z vsaj 10 zaposlenimi. To so sporočili iz SURS. (knoec)

Ponedeljek, 23. december 2019 - 19:00

## Gospodarstvo/Slovenija

### Lani delovalo 1.147 hitrorastočih podjetij

Ljubljana, 23. december 2019 (MOREL)- Med podjetji v dejavnostih industrija, **gradbeništvo** in poslovne storitve, ki so zaposlovala vsaj 10 oseb, je bilo v letu 2018 1.147 hitrorastočih podjetij (glede na rast števila zaposlenih) ali 18 % več kot v letu 2017. Število teh podjetij se je v letu 2018 povečalo v glavnem zaradi povečanja števila podjetij v **gradbeništvu** (za 58 podjetij), v predelovalnih dejavnostih (za 32 podjetij) in v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (za 29 podjetij).

Velika večina hitrorastočih podjetij (tri četrtine) je v letu 2018 glede na svojo dejavnost spadala v naslednja štiri področja dejavnosti: predelovalne dejavnosti; trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil; promet in skladiščenje; **gradbeništvo**. Med hitrorastočimi podjetji je bilo 7,8 % (90) podjetij mlajših od pet let. To so sporočili iz SURS. (konec)